

ТЕХНИЧЕСКО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

**Обществена поръчка с предмет:
„Разработване и внедряване на система за събиране на информация за проследяване на напредъка по изпълнението на мерките за Програма за предотвратяване образуването на отпадъци“**

Наименование на участника: БИМ КОНСУЛТИНГ ООД

Седалище и адрес на управление: гр. София 1142, бул. Васил Левски №1

Представяван от: Иво Георгиев Ганчев

чл.2 33ЛД

В качеството му/й на: Управител

ЕИК/Булстат: 200242286

BIC, IBAN: BG74STSA93000022220779 STSABGSF

Точен адрес за кореспонденция: гр. София 1000, ул. Уилям Гладстон №23, ет. 1, ап. 3

Телефонен номер: 02 9872482

Факс номер: 02 9872482

e mail: office@bim-bg.com

С настоящото Ви представяме нашето техническо предложение за участие в обществена поръчка с предмет: „Разработване и внедряване на система за събиране на информация за проследяване на напредъка по изпълнението на мерките за Програма за предотвратяване образуването на отпадъци“, като правим следните обвързващи предложения за изпълнението ѝ:

I. Предлагаме да изпълним поръчката в пълно съответствие с Техническата спецификация, изискванията на възложителя и действащата нормативна уредба. Декларираме, че сме съгласни с поставените от Вас условия и ги приемаме без възражения.

II. Декларираме, че сме съгласни срокът на валидност на офертата да е 6 (шест) месеца, считано от крайния срок за получаване на офертите.

III. Декларираме, че сме съгласни със съдържанието на приложения проект на договора и приемаме клаузите в него.

IV. Декларираме, че при изготвяне на офертата са спазени задълженията, свързани с данъци и осигуровки, опазване на околната среда, закрила на заетостта и условията на труд.

V. Задължаваме се да осигурим за целия срок на договора екип от ключови експерти за изпълнението на предвидените в договора дейности, както следва:

Десислава Кочева – Ръководител
Борислав Мурджев - Експерт Отпадъци
Златина Русева – Експерт Юрист
Николай Пенчев – Експерт Финансист

VI. За обезпечаване изпълнението на задълженията си по договора за възлагане на обществената поръчка, преди подписването на договора ще предоставим на Възложителя гаранция за изпълнение в размер на 3% (три на сто) от стойността на поръчката без ДДС при условията, посочени в документацията за обществена поръчка.

VII. За изпълнение на предмета на настоящата обществена поръчка предлагаме следните:

- I. Подход и методология за изпълнение на поръчката.**
- II. Организация за изпълнение на поръчката.**

чл.2 33ЛД

Техническо предложение за
изпълнение на обществена поръчка с
предмет

*„Разработване и внедряване на
система за събиране на информация
за проследяване на напредъка по
изпълнението на мерките за
Програма за предотвратяване
образуването на отпадъци“*

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	2
I. Подход и методология за изпълнение на поръчката	5
1. Предлагащ подход и методология	6
2. Приложимост и полза от прилагане на подхода и методите за постигане на целта на поръчката.....	9
II. Организация за изпълнение на поръчката.....	36
1. План за последователно изпълнение на всяка от дейностите и участващите по всяка от тях експерти.....	36
Етап I Извършване на основен преглед и анализ на всички мерки и съответните индикатори, включени в Програмата за предотвратяване.....	чл.2 ЗЗЛД ... 43
1. Анализ на обхвата на мерките и индикаторите; 43
2. Изготвяне на подробни въпросници до отговорните институции за изпълнение на всяка една от мерките и събиране на данни;	46
3. Отчет за напредъка по изпълнение на програмата за предотвратяване на отпадъците....	50
4. Разработване на подробен доклад за съществуващата ситуация и предложение за бъдещо развитие на политиката по предотвратяване на отпадъци.	51
<i>Етап II</i> Изготвяне на формуляри за докладване и система на събиране на информацията за проследяване изпълнение на мерките за предотвратяване образуването на отпадъците.....	67
5. Изготвяне на обобщен формат за докладване от всички отговорни институции поотделно.	67
6. Изготвяне на формуляри за всички отговорни институции и заинтересовани лица.	69
7. Изготвяне на предложение за система на събиране на информацията за проследяване изпълнение на мерките за предотвратяване образуването на отпадъците.....	71
2. Допълнителни дейности в рамките на Етап I и II	75
Допълнителна дейност 3.1. Анализ на причинно-следствени връзки.	75
Допълнителна дейност 4.5. Изпълнение на стъпки 2 до 10 при необходимост по отношение на идентифицираните възможности за допълнителни инициативи (без Стъпка 4, Стъпка 6, Стъпка 7 и 8b включени в дейност 4.4. и дейности 5 и 6).	75

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото техническо предложение е изготвено от БИМ Консултинг ООД за изпълнение на обществена поръчка с предмет „Разработване и внедряване на система за събиране на информация за проследяване на напредъка по изпълнението на мерките за Програма за предотвратяване образуването на отпадъци“.

BIM Consulting ... providing the best suitable solutions

БИМ Консултинг ООД има опит в организирането и изпълнението на мащабни проекти, свързани с предоставяне на техническа помощ на структури на държавната администрация на местно, регионално и централно ниво и консултантски услуги за бизнеса за публично финансиране. „БИМ Консултинг“ ООД предоставя на своите клиенти висококачествени и професионални услуги при подготовката, кандидатстването и управлението на европейски и международни проекти, изграждане на административен капацитет, разработването на анализи и стратегически документи, специализирани обучения и предоставянето на юридически консултации в съответствие с приложимото европейско и националното законодателство.

Дружеството има специфичен опит в областта на оценки на оперативни програми. По поръчка на Министерство на икономиката БИМ Консултинг ООД е изпълнил договор с предмет „Последваща оценка на изпълнението, резултатите и въздействието на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика 2007-2013“. Дружеството е изпълнител и на договор с предмет предварителна оценка на ОП „Добро управление 2014-2020 г.“ с възложител Министерски съвет. В допълнение екипът на БИМ Консултинг ООД притежава специфичен опит при оценка на прилагането на финансови инструменти в рамките на оперативните програми и прилагане на правилата за държавни помощи. По поръчка на Министерство на финансите екипът е работил по „Изготвяне на предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти по националните оперативни програми през програмния период 2014-2020 г.“, а по проект на Министерство на регионалното развитие и благоустройството са предоставяни специализирана експертна помощ във връзка с осигуряването на съответствие на ОП "Регионално развитие" 2007-2013 и ОП "Региони в растеж" 2014-2020 с приложимия режим по държавни помощи.

Екипът на фирмата се състои от професионалисти с богат опит и разнообразно и подходяща квалификация в областта на повишаването и укрепването на административния капацитет, бизнес развитието, управлението и развитието на човешките ресурси, проектното консултиране и разработването и управлението на проекти, финансирани по Оперативните програми, предприсъединителните инструменти и различни донорски програми.

Основните клиенти на „БИМ Консултинг“ ООД са общини, централни държавни институции, предприятия и частни фирми, които компанията подпомага в процеса на подготовката и управлението на проекти.

Видно от техническата спецификация целта на поръчка е да бъдат определени източниците на информация и времеви период за отчитане на специфични качествени или количествени контролни показатели, приети за наблюдение и оценка на напредъка в изпълнението на мерките за предотвратяване на отпадъци. Последните са заложи в Програмата за предотвратяване образуването на отпадъци, която е част от Националния

план за управление на отпадъците в България за периода 2014-2020 г.
чл.2 33ЛД

Системата за отчет и контрол представлява процес на наблюдение /мониторинг/ и събиране и анализиране на информация, свързана с изпълнението на мерките от дадена програма. От съществено значение е да се гарантира, че информацията е събрана по един организиран и планиран начин и през редовни интервали. Осъществяването на контрол за изпълнение на програмните мерки и достигане целите на програмата означава да има определени органи, пред които се отчита това изпълнение и които имат компетенциите да одобрят коригиращи действия при необходимост от актуализация на програмата. Системата за оценка на резултатите от изпълнението на дадена програма и актуализацията ѝ при необходимост, включва действия, които да осигурят, необходимата информация за междинни и окончателна оценки на степента на изпълнение на целите на дадена програма, както и механизъм за анализ на причините за проблеми при изпълнението им и за актуализация на програмата при необходимост. Разграничението на двете системи е по-скоро условно, тъй като те се прилагат взаимнообвързано и координирано.

Системата за отчет и контрол на изпълнението на НПУО представлява система на текущо наблюдение (мониторинг) чрез събиране на информация за изпълнението на отделните мерки, заложи в програмите на НПУО 2014-2020 г. и отчет за степента на

тяхното изпълнение. За всяка една от мерките в отделните програми са посочени очаквани резултати от изпълнението и, както и индикатори за текущо и изпълнение и целеви индикатори за мярката. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори ще се събира необходимата информация в рамките на системата за отчет и контрол на НПУО. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори за всяка мярка ще се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите за всяка от мерките.

Информация за напредъка за изпълнение на мерките от програмите на НПУО ще се събира от съответните институции и организации, които са посочени като водещи, отговорни, за изпълнението на съответната мярка. Всяка от тези институции ще определи отговорно координационно звено от структурата си, което да събира информация от останалите звена на тази институция за напредъка на изпълнение на мерките от тяхна компетентност, причините за неизпълнение или за изоставането в изпълнението на мерките, включително дължащи се на партньорите, както и предложения за корективни действия при необходимост. Координационното звено, по вътрешни за съответната институция или организация правила, ще събира и систематизира събраната информация от всички звена, които имат отношение към изпълнението на конкретните програмни мерки. Координационното звено на водещата институция или организация ще изготвя доклад до МОСВ, който ще бъде изпращан най-късно до края на месец януари на годината, следваща отчетната година.

Информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на всички мерки от НПУО ще се събира и обобщава на годишна база от Дирекция "Управление на отпадъците и опазване на почвите" на МОСВ. За целите на системата за отчет и контрол на изпълнението на мерките от програмите на НПУО, Дирекцията ежегодно систематизира и обобщава в доклад напредъка по изпълнение на мерките до края на месец февруари на годината, следваща отчетната година. Целесъобразно е тези доклади да съдържат оценка на резултатите от изпълнението на плана, т.е. тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели.

Целесъобразно е МОСВ ежегодно да изпраща писмо до водещите за изпълнение на отделните мерки институции и организации, в което да им се съобщават сроковете и формата за предоставяне на необходимата отчетна информация. За да се улесни събирането и обобщаването на ежегодната информацията от общините за изпълнението

на мерките от НПУО, поради големият им брой (265 общини) и ключовата им роля за изпълнение на важни стратегически и оперативни цели на плана, ежегодно МОСВ ще изпраща в началото на всяка година въпросник, по който общините да събират и да отчитат пред МОСВ необходимата информация за изпълнението на мерките, за които не се събира информация чрез интегрираната национална информационна система за управление на отпадъците.

Система за оценка на резултатите и актуализация на плана. Оценка на резултатите от изпълнението на НПУО ще бъде фокусирана към събирането, съпоставянето и анализирането на информация през определен период от време за постигането на целите на НПУО чрез текущите и целевите количествени или качествени индикатори, определени за програмните цели. Информацията за показателите, определени като текущи и целеви индикатори за отделните цели, ще се събира посредством интегрираната национална информационна система за управление на отпадъците. НСИ и ИАОС ще представят на МОСВ ежегодно необходимата информация за анализ и оценка на тенденциите, напредъка и степента на постигане на целите на НПУО. Още в началния етап на изпълнението на НПУО, МОСВ трябва да има яснота за конкретния източник и начина и графика на предоставяне на ежегодната информация за оценка на напредъка на изпълнение на програмните цели. В допълнение към информацията, събирана от НСИ и ИАОС, е необходимо ежегодно да бъде набирана социологическа информация, тъй като част от индикаторите за текущо и целево изпълнение на мерките, заложи в НПУО 2014-2020 г. включват оценка на информираността, участието на населението и бизнеса при изпълнение на дейности по отпадъците. Подходяща форма за подобно изследване може да бъде включването на пакет от специално разработени за целта повтарящи се въпроси към периодични социологически проучвания на социологическите агенции (омнибуси) или провеждането на ежегодни национално-представителни социологически проучвания специално за целта.

I. Подход и методология за изпълнение на поръчката.

Измерването на предотвратяването на отпадъци е сложна дейност. Причината за това е, че „е трудно да се измери нещо, което го няма“. За разлика от рециклирането, където отпадъците прехвърлени от контейнерите в рециклиращата инсталация могат да бъдат измерени, предотвратяването на отпадъците често завършва с елиминирането на

материали. В този случай няма какво да се мери или оценява. Според технически доклад за предотвратяването на отпадъци от домакинствата на дирекция „Околна среда“ на Великобритания например¹, целта на мониторинга и оценката на предотвратяването на отпадъци от домакинствата е да подпомогне политиците, местните власти и експертите във вземането на ясни решения относно приоритети в разпределението на ресурсите; събирането на надеждни и висококачествени данни; и потвърждаване, че програмите за предотвратяване на отпадъците са ефективни и осигуряват необходимата промяна в поведението.

Съгласно РДВ (2008/98 / ЕО) превенцията на отпадъците е определена като "мерките, предприети преди дадено вещество, материал или продукт да се превърне в отпадък, които намаляват количеството на отпадъците, неблагоприятните въздействия от генерираните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве или съдържанието на вредни вещества". Предотвратяване на отпадъците означава намаляване на количеството генерирани отпадъци, намаляване на опасните съдържанието на тези отпадъци и намаляването на тяхното въздействие върху околната среда. Превенцията на отпадъците включва предотвратяване на генерирането на отпадъци, качествено и количествено намаляване при източника и повторна употреба на продуктите. Това не включва рециклиране на материали и отделни отпадъци. През последното десетилетие бяха положени усилия както на национално, така и на международно равнище, да се дефинират минимизирането и предотвратяване на образуването на отпадъци, както и да се определят законови цели и насоки за постигане на ефективна превенция на отпадъците².

1. Предлаган подход и методология

Основна цел на изпълнението на поръчката е определяне на източниците на информация и времеви период за отчитане на специфични качествени или количествени контролни показатели, приети за наблюдение и оценка на напредъка в изпълнението на мерките за предотвратяване на отпадъци. Пътят за реализиране на целта в същото време включва анализ и оценка прилагането на законодателството по предотвратяване на отпадъците за предишния петгодишен период, оценка на съществуващите проблеми при предотвратяване на отпадъците и идентифициране на възможности за тяхното решаване,

¹ [file:///D:/Downloads/WR1204_8365_FRP%20\(1\).pdf](file:///D:/Downloads/WR1204_8365_FRP%20(1).pdf)

² Salhofer, S., Obersteiner, G., Schneider, F., Lebersorger, S., (2008) "Potentials for the prevention of municipal solid waste", Waste Management 28, 245–259.

базирани на доклади на ЕК, добри практики, проучване и анализ на възможности за насърчаване и въвеждане на допълнителни инструменти и инициативи. В тази връзка на първо място представяме предложение за подход и методология при изпълнение на тези дейности.

Анализът на съществуващите политики на национално равнище е от решаващо значение за определяне на политиките, които работят, и за определяне на тематични области, които все още не са разгледани. За тази цел следва да бъде анализиран обхватът на съществуващите инициативи и техните резултати до момента, за да се оцени какво работи добре на местно ниво и какво трябва да се разшири. Възможно е да се създадат инициативи за създаване на партньорства между програмите за предотвратяване на образуването на отпадъци, които работят на различни административни равнища, и да се развият взаимодействия между общинските и регионални програми. Необходимо е да се разгледат и въпросите, свързани с мерките, непредвидените последици от съществуващите мерки и конкуренцията за съществуващата инфраструктура и услуги. В чл.2 3ЗЛД тази връзка ще бъде приложен интердисциплинарен подход, базиран на системната теория, който е необходим за ефективното въвеждане на промени в системите³.

В зависимост от мерките, предвидени в програмата за предотвратяване на отпадъците, се събират различни видове данни:

- Вложен ресурс (например дейности като брой разпространени брошури, брой проведени информационни кампании);
- Резултати (например брой на жителите, които са запознати със схемата);
- Въздействие (например, брой на жителите, участващи в схемата, или намаляване на теглото на образуваните отпадъци).

За мониторинг на предотвратяването на отпадъците се използват различни видове методи, които могат да бъдат обобщени по следния начин⁴:

а) **пряко количествено определяне на намаляването при източника**, базирано на докладваните изменения в количествата потоци отпадъци в обем или тегло. Този

³ Thyberg K. Tonjes D., A Management Framework for Municipal Solid Waste Systems and Its Application to Food Waste Prevention, Systems 2015, 3(3), 133-151; <https://doi.org/10.3390/systems3030133>

⁴ Zorpas A., Lasaridi K., (2013) „Measuring waste prevention“, Waste Management 33, 1047–1056.

метод включва програми за мониторинг чрез проучвания на отделни случаи (case study), одити и / или проучване на сортирани отпадъци.

б) **анализ на разходите за намаляване при източника**, който обикновено включва два финансови фактора: комбинация от разходите за предприемане на усилията за намаляване на отпадъци при източника и спестяванията от разходи за закупуване и за изхвърляне, на база на които се изчисляват реализираните общи разходи за усилието. Основните стъпки включват идентифицирането на намаляването при източника и преките разходи за това, както и разходите, които трябва да бъдат измерени (като закупуване, изхвърляне, труд и други релевантни фактори) преди и след прилагането на намаляването при източника.

чл.2
ЗЗЛД

в) техника за измерване с **използването на индикатори** (икономически, на база ресурси или отпадъци), за да се установи както базовият потенциал на програмите за предотвратяване на образуването на отпадъци, така и да се измери ефективността на програмата след нейното прилагане. Такива показатели могат да включват генериране на отпадъци на глава от населението, генериране на отпадъци на брой персонал или тонове отпадъци на парична единица за заплати.

г) **коэффициентите за ресурсна производителност** са изчисления на стойността на продукт или услуга, разделена на стойността на ресурсите, необходими за производството на този продукт или услуга. Всяко съотношение е мярка за ефективността, с която се използват ресурсите. Например, продажбите на продукти, разделени на разходите за суровини, измерват това дали подобренията в използването на суровини са ефективни. Ако се запази количеството на суровините, съотношението на продажбите към суровините следва да се увеличи.

Силва и колектив⁵ изследват развиващия се дискурс на политиката за отпадъците, като идентифицират "предотвратяването и намаляването на отпадъците" и "материалния цикъл" като две отделни ориентации на общите дискурси, възникнали през последното десетилетие. Концепцията за "нулеви отпадъци" се очертава като общ етикет за "предотвратяване и намаляване на отпадъците", а "устойчиво управление на материалите" като етикет за "материалния цикъл". Те представят примери за цялостна адаптация на политиката за отпадъци; където концепцията за отпадъците и начина, по

⁵ Silva A, Stocker L, Mercieca P, Rosano M, The role of policy labels, keywords and framing in transitioning waste policy, Journal of Cleaner Production (2016), doi: 10.1016/j.jclepro.2015.12.069.

който се управляват, се разглежда като еволюционен път, по който икономиката се отдалечава от линейния модел и преминава към кръговия. Кръговата икономика е концепция за възстановяване на ресурсите, материалите за многократна употреба и обмисляне на жизнения цикъл на продуктите.

2. Приложимост и полза от прилагане на подхода и методите за постигане на целта на поръчката.

Системният анализ на управлението на отпадъците има за цел да осигури възможно най-пълна картина на цялата система за отпадъци, за да се оценят последиците от различните решения, които я засягат⁶. За да съответства на устойчивостта, политиката за управление на отпадъците, като част от концепцията за кръгова икономика, трябва да се съсредоточи върху компонентите на околната среда, икономиката и социалната система. С оглед на това Консултантът предлага прилагане на конкретна методология - управленска рамка за планиране, внедряване и поддържане на системи за отпадъци, която акцентира върху устойчивото вземане на решения и интегрирането на различни инструменти за системен анализ. Интердисциплинарната рамка е приложима към настоящата поръчка, тъй като останалите съществуващи модели за управление на отпадъците и подходите за вземане на решения са насочени единствено към технологични, финансови или екологични оценки и не разглеждат интердисциплинарния характер на политиката за отпадъци или значението на социалните критерии.

чл.2 33ЛД

Специфичните ползи от предлагания подход са предоставяне на възможностите:

1. Да се дефинират добре системните компоненти;
2. Да се спазва съответното законодателство;
3. Да се интегрират екологичните, социалните и икономическите съображения и подходите за оценка в системите за отпадъци;
4. Да се даде възможност за събиране на данни и оценка на изпълнението;
5. Да се направят подобрения.

За да бъде полезно изпълнението на настоящата поръчка и да се постигнат целите, Консултантът предлага прилагането на методология, базирана на системния подход,

⁶ Klang, A.; Vikman, P.-A.; Brattebo, H. Systems analysis as support for decision making towards sustainable municipal waste management—A case study. Waste Manag. Res. 2006, 24, 323–331.

описана в Рамката за управление системи за отпадъци в **Error! Reference source not found.**

Таблица 1 Рамка за управление на система за отпадъци

Основен компонент	Стъпка	Описание
Планиране	1. Определяне на системата	a. Определяне обхвата на системата (напр. мащаб и времева рамка)
		b. Определяне на системните граници
		c. Определяне на генералните цели на системата, вкл. екологични, социални и икономически. Интегриране на местни проблеми. чл.2 ЗЗЛД
		d. Ясно определение на ключови понятия.
	2. Програми и политики	a. Определяне на програмни (в т.ч. технологични и политически) опции за постигане на генералните цели.
		b. Оценка на програмата по отношение на стъпки 3–8 от рамката. Детайлна оценка, в т.ч. оптимизационен анализ или симулационен анализ, според необходимостта.
	3. Изисквания	a. Идентифициране и/или определяне на приложими нормативни изисквания.
		b. Идентифициране и/или определяне на други приложими изисквания (напр. институционални)
	4. Ресурси	a. Определяне на нужните икономически ресурси (в т.ч. дългосрочно финансиране)
		b. Определяне на други необходими ресурси (човешки ресурси, специални умения и др.)
c. Уверяване, че необходимите ресурси са налични. Детайлна оценка на разходите, ако е необходимо.		
5. Отговорности	Определяне на роли и отговорности на управляващите системата, персонал и заинтересовани страни.	

чл.2 ЗЗЛД

Основен компонент	Стъпка	Описание
чл.2 3ЗЛД	6. Въздействие върху околната среда	Оценка на екологичното въздействие на програмата. Използване на LCA или друг всеобхватен подход по възможност.
	7. Заинтересовани страни и социално въздействие	<p>a. Идентифициране на заинтересовани страни и техните опасения по отношение на системата.</p> <p>b. Дефиниране на методи за комуникация със заинтересованите страни, вкл. редовно общуване и образование; прилагане на подход за интегриране на тяхното знание и опасения рано в процеса на планиране.</p> <p>c. Идентифициране на въздействие на програмата върху обществото (например създаване на работни места)</p>
	8. Мониторинг / измерване	<p>a. Идентифициране и определяне на индикатори за изпълнение, които са измерими и съвместими на цялостния обхват на системата и целите; включване на екологични, финансови, регулаторни, социални опасения и тези на заинтересованите страни (идентифицирани по време на предишните стъпки за планиране)</p> <p>b. Определяне на методи за осигуряване на достатъчно и редовно събиране на данни.</p>
	9. Избор на програма/ политика	Избор на най-добрия вариант на програма на база резултатите от предходните стъпки.
	Изпълнение	10. Цели
	11. Изпълнение на програмата	Изпълнение на програмата
	12. Събиране на данни	Събиране на данни, според плана, описан в рамките на Стъпка 8
Оценка	13. Оценка на напредъка	a. Оценяване дали генералната цел и специфичните цели са постигнати (както са идентифицирани в стъпки 1 и 10)

Основен компонент	Стъпка	Описание
		b. Ако не са постигнати, идентифициране на причините за това
	14. Оценка на съответствие с изискванията	Оценка дали е постигнато съответствие с изискванията (така както са определени в Стъпка 3)
	15. Предизвикателства	Идентифициране на наблюдаваните предизвикателства в системата
Подобрение	16. Програмиране на промени	a. Идентифициране на начини за подобрение на съществуващата програма, особено ако целите не са постигнати
		b. Планиране и приложение на нова програма при необходимост (използване на Стъпки 1–9)
	17. Ревизиране на цели и продължаване	a. Ревизиране на цели на база текущото изпълнение
		b. Модифициране на други елементи от компонент Планиране ако е необходимо
		c. Продължаване на прилагането на рамката за непрекъснато оценяване на системата, позволяваща непрекъснати подобрения

Според така представената методология предмет на настоящата поръчка започва от Стъпка 12 – Събиране на данни. Както става ясно събирането на данните става според плана за мониторинг на програмата. Именно в такава последователност ще изпълни задълженията си Консултантът в изпълнение на настоящата поръчка.

Събирането на данни ще стане с помощта на методи за измерване, наблюдение и оценка, описани в Таблица 2, която е съобразена с т. VI Система за наблюдение и контрол на НПУО 2014-2020 г., но в същото време е детайлизирана чрез изпълнение на Стъпка 8b от предложената методология. За всяка от предвидени мерки, според целта и предмета на мониторинга, определени на база индикаторите, заложи в програмата за предотвратяване, Консултантът предлага приложими методи, описани подробно в Таблица 3.

Измерването, наблюдението и оценката на предотвратяването на отпадъците е сложно начинание. Не е ясно какво може да бъде измерено, ако не е там. Мониторингът и оценката изискват събиране на данни и всички методи имат своите собствени предизвикателства (предимства и недостатъци). Трудно е да се определи кой е най-добрият метод. Въпреки това мониторингът, извършен правилно, е безценен инструмент за добро управление и осигурява полезна база за оценка.

Всички по-долу посочени методи е необходимо да се приложат към специфична целева група, за да се постигнат успешни резултати. Въздействието на кампаниите за предотвратяване на образуването на отпадъци може лесно да бъде изчислено чрез правилно определяне на извадката и изследване на поведението и може да бъде сред приемливите методи за мониторинг и оценка на превенцията на отпадъците. Комбинацията от цялата методология с определена целева група и в определено време може да бъде по-удачна при мониторинг на цяла програма от мерки на национално ниво. От друга страна, мониторингът и оценката на превенцията на битовите отпадъци трябва да бъдат изпълнени по начин, който отговаря на предизвикателствата и контролира потенциалните чувствителни елементи. И накрая, мониторингът и оценката на намерението за превенция на битовите отпадъци да дадат възможност на създателите на политики, местните власти и практиците да определят цели, да планират своите програми и да измерват промените в поведението⁷.

чл.2 3ЗЛД

В Таблица 2 са описани възможните методи за мониторинг и оценка на предотвратяването на отпадъци като цяло, като са посочени техните предимства и недостатъци. Видно от цитираното научно изследване, най-ефективен е хибридният подход, който включва микс от методи за мониторинг и оценка на програмите за предотвратяване на отпадъците. В допълнение към специфичните методи за мониторинг на предотвратяване на отпадъците, следва да бъдат предвидени и общовалидни методи за мониторинг на стратегически планове и програми, които позволяват да се проследи степента на постигане на целите на политиката⁸. Такива са именно техниките за проследяване на текущите индикатори за вложен ресурс и резултат. Основните методи за това са:

⁷ Zorpas A., Lasaridi K., (2013) „Measuring waste prevention“, Waste Management 33, 1047–1056.

⁸ <http://ec.europa.eu/environment/waste/prevention/pdf/Waste%20prevention%20guidelines.pdf>

чл.2 3ЗЛД

Таблица 2 Обосновка за приложимост на подход и методи за мониторинг и оценка

Подход	Описание на подхода	Методи	Предимства	Недостатъци
Самооценка	Работа с доброволчески домакинства за предотвратяване на отпадъците. Домакинствата претеглят, наблюдават или одигират количеството отпадъци, които произвеждат, и записват това, като използват дневници или листове за обратна връзка.	Самооценка, мониторинг или отчитане	Видимост, непосредственост и осигуряване на измеримо намаляване в тонове	•Несъответстващи данни могат да бъдат получени поради различна начална / крайна дата, нови участници, непълни дневници и липса на мотивация за участниците да измерват количествата отпадъци
Преобразуващи фактори, приближител на оценка и моделиране.	Използване на преобразуващи фактори, приближения и формули за съотношения с налични детайлни данни за потребление и генериране на отпадъци.		Хората оценяват личния подход/ директния контакт – връзка на участниците с техния принос Осигурява мотивираща обратна връзка Оценката се подкрепя от образование и насърчаване Мониторингът чрез наблюдение осигурява алтернатива на измерването Отчетите/дневниците работят добре при редовна обратна връзка за ефективността Позволява точно измерване и сравняване на промените в произхода на отпадъците	•Необходимо е да се използват преобразуващи фактори за измерванията от анализ на наблюденията •Висок процент на отказалите се по време на събиране на данните (до 50%) •Ресурсно-интензивен подход с редовно събиране и обработване на данни •Риск при самостоятелен избор на извадките •Размерът на извадките може да е твърде малък, за да е статистически стабилен
Използване на събраните отпадъци от един курс за точното им измерване според	Използва микс от техники за мониторинг, напр. проследяване на събирането на отпадъци чрез тонаж на отпадъците / събиране на обобщени данни и проучвания, на база на които да се оцени въздействието на кампанията.	Събиране на данни	Позволява точно измерване и сравнение на промените в източниците на отпадъци	Може да се използва само за мониторинг на източниците на отпадъци в специфичен географски район Начинът, по който местните власти събират и използват събраните данни за потоците отпадъци не

чл.2 33ЛД

Подход	Описание на подхода	Методи	Предимства	Недостатъци
<p>източниците</p> <p>Композиционен анализ</p>	<p>Цели да разкрие въздействието на мерките върху различните потоци отпадъци.</p>	<p>Контролни и пилотни групи</p>	<p>чл.2 33ЛД</p>	<p>осигурява ниво на детайлност или качество, необходими за мониторинг на предотвратяването на отпадъци</p>
<p>Сравнителен анализ</p>	<p>Контролните и пилотните подходи сравняват ефективността в целева област на планираната интервенция със сравнима област, където не се извършва интервенция.</p>	<p>Контролни и пилотни групи</p>	<p>Може да осигури достатъчно време и планиране за извършване на редица различни оценки, няколко взаимосвързани дейности по кампанията и инструменти за въздействие, които трябва да бъдат измерени</p> <p>Големите размери на извадките могат да предоставят представителни проучвания, които вероятно ще бъдат по-статистически стабилни</p> <p>Позволява да се направи сравнение между мониторинга на базата на измерване и резултатите от кампаниите (но в някои случаи това е субективно)</p> <p>Може да помогне за намаляване на пристрастността, тъй като целевите групи са предварително избрани</p>	<p>Анализът на данните може да бъде изкривен и с характерни значителни колебания, дължащи се на външни фактори - трудни за идентифициране и невъзможно (в някои случаи) да се определят количествено</p> <p>Необходимо е подробно и внимателно планиране, за да се осигурят сходни целеви групи / системи за събиране, при които няма бъдещи интервенции или промени, предвидени в контрола/Трудно се извличат качествени данни за събиране на отпадъците</p> <p>Този подход не може да се използва, ако целевите групи не са дефинирани географски</p>
<p>Поведенчески и Мониторинг на участието, включително запитвания</p>	<p>Прилага се преди, по време и след изследванията, които се основават на декларирано участие, нагласи и поведение. Понякога нагласите и поведението се заснемат и чрез дневници. Изследванията обикновено се използват, за да се</p>	<p>Социологическо проучване на нагласите и поведението включително метрика,</p>	<p>Осигурява базова линия за проследяване на промяната</p> <p>Предоставя количествени и качествени данни и информация за оценка</p> <p>Данните могат да разкрият участие и видими промени в докладваното поведение</p>	<p>Малките размери на извадките или ниските проценти на респондентите може да са недостатъчни, за да бъдат представителни или стабилни</p> <p>Изисква внимателно планиране на изследването, за да се осигури</p>

Подход	Описание на подхода	Методи	Предимства	Недостатъци
<p>на горещ телефон, уеб статистика, брой регистрации, разпространявани публикации и др.</p>	<p>прецени доколко хора извършват конкретно действие; фокус групите се използват, за да разкрият причините зад действията и / или да отговорят на кампаниите.</p> <p>За да се оцени обхватът на предложената мярка се наблюдава участието на целевата група - или действително или заявено участие. Следи използването на стимули, напр. ваучери за пелени, продажба на контејнери за домашен компост.</p>	<p>интервюта и фокус групи. (фокус в/у резултатите)</p>	<p>Осигурява ценен принос за планирането на кампани, интервенции, планове за действие и целеви материали</p> <p>Позволява извършването на мащабни проучвания</p> <p>Фокус групите могат да дадат представа за нагласи и поведение, които могат да бъдат сравнително лесно постигнати на ниска цена</p>	<p>сравнителен анализ с данните за отпадъците</p> <p>Може да осигури множество данни трудни за оценяване</p> <p>Използването на онлайн анкета може да промени извадката</p> <p>Проучванията за самостоятелно попълване могат да създадат потенциал за изкривяване</p> <p>Фокус групите не са подходящи за събиране на данни за количества отпадъци</p>
<p>Хибриден подход – комбинация на някои от подходите описани по-горе</p>	<p>Използва микс от техники за мониторинг и оценка.</p>	<p>Микс от методи</p>	<p>Приложим в краткосрочни и дългосрочни наблюдения и оценки. Служи за дългосрочни проучвания, междинен мониторинг и оценка, като например данни от проучвания и измерване на количествата отпадъци.</p> <p>Резултатите от един метод могат да бъдат използвани за проверката на друг (например проверка на данните от проучванията чрез фокус група). Осигурява възможност за интегрирани предварителни и последващи проучвания с междинни самооценки или отчитане на наблюдения.</p>	<p>Може да е сложно и ресурсно интензивно</p> <p>Необходимо е да се интегрира оценка на мониторинга на данните, проучванията и самооценяването / наблюдението, което от самото начало изисква внимателно планиране, което може да не е подходящо за малки проекти.</p>

Видно от описанието на предимствата и недостатъците на основните видове подход за мониторинг и оценка на програми за предотвратяване на отпадъци, най-подходящ при изпълнение на дейностите по събиране на данни е хибридният подход. Той има недостатъци само в случаите на малки проекти, както не е случаят с програмата за предотвратяване на национално ниво. Именно поради факта, че събирането на данни ще служи освен за текущото проследяване на напредъка на изпълнението на ППО, и за дългосрочната оценка в края на периода през 2020 г., е важно използването на микс от методи. Целта е да се осигури интегриране на резултатите от работата на Консултанта по отчета за напредъка към 2018 г. с бъдещата оценка на националната програма за предотвратяване на отпадъците, чрез планиране на мониторинга и създаване на въпросници, които заинтересованите страни да попълват ежегодно до края на изпълнение на програмата.

С цел обосноваване на избрания подход и конкретните методи за оценка на напредъка и резултатите от програмата за предотвратяване на отпадъци, в Таблица 3 е посочен конкретен метод за всяка от мерките, включени в плана за действие към ППО. Всеки от предложените методи е съобразен с целта на мониторинга, така че индикаторите да бъдат отчетени възможно най-точно. На база предмета на мониторинга на места са предложени повече от един метод, за да се сравнят данните от различни източници.

чл.2 33ЛД

чл.2 33ЛД

Таблица 3 Предложение за методите за мониторинг по всяка от мерките в Плана за действие към Програма за предотвратяване на отпадъците

Предмет на мярката	Срок за реална защита	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
Изготвяне на препоръки за предотвратяване образуването на отпадъци в указанията на МОСВ за изработване на Общински програми за управление на отпадъците	2014	Отчитане на броя общини заложили в програмите си мерки по предотвратяване	265 общини в България и техните програми за управление на отпадъците	Брой разработени общински програми за управление на отпадъците (ОПУО) от общините с включени мерки за ПО	Събиране на данни чрез документален анализ
Разработване на програми за управление на отпадъците от общините с включени цели и мерки за ПО	2015	Проверка за това дали изготвените програми с включени мерки за ПО са одобрени от ОбС	265 общини в България и техните програми за управление на отпадъците	Брой програми за управление на отпадъците, одобрени от общинските съвети с включени мерки за ПО	Събиране на данни чрез документален анализ
Изпълнение на мерките за ПО от общинските програми за управление на отпадъците	2020	Да установи какъв % от заложените в ОПУО мерки са изпълнени и да отчете тенденция в показателя „образувани отпадъци на жител“ спрямо е стойността на същия показател през 2011 г.	Годишни отчети за изпълнение на ОПУО на 264 общини в България (представени пред ОбС до 31-март всяка година)	Брой изпълнени мерки за ПО от ОПУО Стойност на показателя "образувани битови отпадъци на жител"	Събиране на данни чрез документален анализ Сравнителен анализ

Предмет на мярката	Срок за реална реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
Анализ на възможностите чрез отпускане на средства от държавния бюджет да се постигне предотвратяване на отпадоците и изработване на критерии за оценка като част от националната политика за намаляване и премахване на вредните за околната среда субсидии	2016	Да провери на какъв етап е възлагането на анализа от МФ и дали е изготвен.	Проведени обществени поръчки от МФ	Определени възможности за използване на средствата от държавния бюджет за предотвратяване на отпадоците и изработени критерии за оценка	Документален анализ на данни от самооценка
Прилагане на идентифицираните мерки от анализа	2020	Да провери какъв е резултатът от прилагането на критериите	Годишни отчети за прилагането на критериите за оценка по предходната мярка	Предотвратено образуване на отпадъци в следствие прилаганите критерии за оценка	Документален анализ
Пилотно въвеждане на намален размер (отстъпка) на ТБО за домакинствата, които прилагат домашно компостиране	2020	Да отчете броя общини, които са одобрили намалена ТБО за домакинства, които прилагат домашно компостиране. Да отчете броят на тези домакинства спрямо заложеният индикатор от 500 хил.	Наредба за местни данъци и такси на общините Годишни отчети за изпълнение на ОПУО	Брой общини, които са одобрили намален размер на ТБО за домакинства, които прилагат домашно компостиране Броят на домакинствата, които прилагат домашно компостиране, е 500 хил. домакинства	Документален анализ на данни от самооценка
Намаляване на отпадоците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение	2020	Да провери колко от държавните и общински	Доклади за въвеждане на е-	Брой институции въвели електронни услуги, водещи до	Документален анализ на данни от

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
на националните и секторни програмни документи за „електронно управление		администрации са въвели „електронно управление“. Да отчете количеството предотвратени отпадъци спрямо заложените 50 хил. т.	управление от ОПДУ	намаляването на отпадъците от хартия и други офис консумативи Средно годишно предотвратени минимум 50 хил. т. отпадъци от офис хартия и съгътстваци консумативи	самооценка и отчитане Сравнителен анализ
Разработване на програма за финансиране на научни, развойни изследвания и иновации, водещи до предотвратяване на отпадъците	2015	Да провери на какъв етап е възлагането на поръчката и дали е изготвена, одобрена и предвидена за финансиране от Фонд „Научни изследвания“	Проведени обществени поръчки от Фонд „Научни изследвания“ и Програмни документи	Програма е предвидена за финансиране от Фонд „Научни изследвания“	Документален анализ чрез самостоятелно събиране на данни Проверка на данните чрез анкетно проучване с Фонда
Прилагане на програмата за научни, развойни дейности и иновации за предотвратяване на отпадъците като част от дейността на Фонд "Научни изследвания"	2020	Да отчете броя на одобрените проекти и резултатите от тях	Доклад за мерки за предотвратяване на отпадъците и индикатори за резултат на Фонд „Научни изследвания“	Брой одобрени проекти Брой внедрени разработки	Документален анализ на данни от самооценка
Създаване на интернет портал за представяне на резултатите и добрите практики от изследователската и развойната дейност в	2017	Да провери дали е възложена поръчка за създаване на интернет портала от МОН/ Фонд „Научни изследвания“	Интернет страница и съдържание на конкретния портал.	Създаден и функциониращ интернет портал Брой публикувани добри практики	Събирателен анализ на данни от публични източници

Предмет на мярката	Срок за реална защита	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
областта на продукти и технологии, използващи по-малко ресурси и генериращи по-малко отпадъци					
Разработване и използване на индикатори за вредното влияние върху околната среда от образуването на отпадъци	2017	Да провери дали е възложена обществена поръчка и на какъв етап е. Какъв брой от одобрените индикатори са приложени в доклади, анализи и прогнози на ИАОС и НСИ.	Обществени поръчки, изготвени и проведени от ИАОС. Доклади, анализи и прогнози на ИАОС. Данни на НСИ.	Етапи на възлагане и изпълнение на обществената поръчка Индикатори, приложени в доклади, анализи и прогнози	Анализ на данни от самооценка на ИАОС Събиране и анализ на данни от НСИ
Разработване и внедряване на система за събиране на информация за проследяване на напредъка по изпълнението на мерките за ППО, включително допълване на нормативни актове, при необходимост.	2015	Брой мерки от ППО, за които е разработена система за събиране на информация. Препоръки за промени в нормативната уредба.	Доклад от изпълнение на настоящата обществена поръчка.	Брой мерки от ППО, за които се събира информация за проследяване на напредъка по изпълнението им.	Документален анализ на данни
Изготвяне на правила и включване в покана към бенефициенти за финансиране на проекти относно разработване на нов дизайн на продукти и на технологии, изискващи по-	2016	Да се проследи напредъкът по покана за кандидатстване „Насърчаване на инвестициите в научно изследователска и развойна дейност“ на ОПИК	Доклад за финансирани проекти по ОПИК/междинна оценка/последваща оценка	Брой одобрени проекти по ОП „Иновации и конкурентоспособност 2014 - 2020“ приоритетна ос „Насърчаване на инвестициите в научно	Документален анализ и сравнителен анализ с данни от самооценка на ОПИК

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
<p>малко естествени суровини, съдържачи по-малко опасни вещества, генериращи по-малко отпадъци след употребата на продуктите, както и на продуктите и технологии с по-добро „екологично поведение“.</p>	<p>Да се отчете броят на одобрените и успешно изпълнените проекти</p>	<p>изследователска и развойна дейност” Брой успешно изпълнени проекти</p>			
<p>Изпълнение на одобрените проекти за разработване на нов дизайн на продукти и на технологии, изискващи по-малко естествени суровини, съдържачи по-малко опасни вещества, генериращи по-малко отпадъци след употребата на продуктите, както и на продуктите и технологии с по-добро „екологично поведение“.</p>	<p>2020</p> <p>Да се отчете броят на продуктите, за които е внедрен еко-дизайн с цел постигане на ресурсна ефективност и намаляване на отпадъците.</p> <p>Да се отчете намалението на отпадъците и опасните вещества в резултат от изпълнените проекти.</p>	<p>Доклад за финансирани проекти по ОПИК/междинна оценка/последваща оценка</p> <p>Отчети на фирмите до ИАОС съгласно Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри за образуване на</p>	<p>Брой продукти, за които е внедрен Еко -дизайн и по технологии, изискващи по-малко суровини, съдържачи по-малко опасни вещества, генериращи по-малко отпадъци след употребата на продуктите и продукти с по-добро екологично поведение</p> <p>Намалено количество отпадъци и опасни вещества, съгласно разчетите, представени в успешно реализираните проекти</p>	<p>Документален анализ на данни от самооценка и отчитане на ОПИК</p> <p>Социологически анализ на интервюта/ фокус групи</p> <p>Документален анализ на данни от самооценка (ИАОС), сравнени с данни от социологически анализ на данни събрани чрез анкети с бенефициентите</p>	

чл.2 33ЛД

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
чл.2 33ЛД			отпадъци -годишен отчет по образец съгласно Приложение № 9 (производствени и опасни)		
Изготвяне на правила и включване в покана към бенефициенти за финансиране на проекти за браншови/работодателски организации за обучение и разработване на методически и обучителни материали, информационни интернет портали за бизнеса относно европейските и националните политики и програми за ефективно използване на ресурсите и техниките за предотвратяване на образуването на отпадъци от промишлеността	2015	Да отчете напредъкът по изготвяне на правила и обявяване на покана за кандидатстване по ОПДУ Да отчете броя на одобрените и изпълнени проекти по видове.	Доклад за изпълнение на ОПДУ/ междинна оценка/ последваща оценка	Изготвени правила и обявена покана по ОПДУ Брой одобрени проекти Брой успешно изпълнени проекти	Документален анализ и сравнителен анализ с данни от самооценка на ОПДУ
Изпълнение на проекти за браншови/работодателски организации за обучение и	2020	Да отчете резултатите от изпълнените по предходната мярка проекти:	Доклади за изпълнение на проекти,	Брой проведени информационни кампании и обучителни програми в разглежданата област за	Документален анализ чрез събиране на

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
<p>разработване на методически и обучителни материали, информационни интернет портали за бизнеса относно европейските и националните политики и програми за ефективно използване на ресурсите и техниките за предотвратяване на образуването на отпадъци от промишлеността</p>	2017	<p>-Количествени показатели за брой инф. кампании, обучения, участници от бизнеса и населението. Да проследи дали е изграден интернет портал за добри практики. Да сравни броя на изготвените наръчници за предотвратяване на отпадъци по браншове с целевия брой от 5 бранша.</p>	<p>финансирани по ОПДУ. Изпълнени индикатори по проектите.</p>	<p>бизнеса; брой фирми и хора, преминали обучение. Функционален информационен портал за добри практики на бизнеса в национален и международен мащаб в разглежданата област, разработени методически наръчници и информационни материали за предотвратяване образуването на отпадъци за поне 5 бранша /икономически дейности/</p>	<p>данни чрез интервю с ОПДУ Документален анализ на публични данни Сравнителен анализ на данните с целевия индикатор</p>
<p>Изготвяне на указания към РИОСВ и извършване на обучения на РИОСВ за издаване на разрешения за дейности по отпадъците и прилагане на изискванията за предотвратяване на отпадъците</p>	2017	<p>Да провери дали е одобрен проект по ОПДУ и какъв е броят на обучените служители</p>	<p>Доклад за одобрени проекти по ОПДУ Доклад за изпълнени индикатори по проекта</p>	<p>Брой обучени служители, разработени методически ръководства/указания за вземане предвид политиките за ПО при издаване на разрешения за отпадъци</p>	<p>Документален анализ на събрани данни от отчетите</p>
<p>Прилагане на методическите ръководства за политиките за ПО при издаване на разрешения за отпадъци от страна на РИОСВ</p>	2020	<p>Да отчете броя на издадени разрешения по ЗУО, в които са включени изисквания за ПО</p>	<p>Издадени разрешения по ЗУО</p>	<p>Брой разрешения, в които е включено изискване за ПО</p>	<p>Документален анализ на данни от самооценка на РИОСВ</p>

чл.2 33ЛД

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
Изготвяне на правила и включване в покана към бенефициенти за финансиране на проекти за обучение за ПО за МСП, включително и за създаване на бизнес мрежи.	2015	Да отчете етапа на обявяване на процедура по ОПДУ Да отчете брой одобрени и изпълнени проекти	Докладване за изпълнение на ОПДУ/междинна оценка/последваща оценка	Изготвени правила и обявена покана Брой одобрени проекти Брой успешно изпълнени проекти	Документален анализ и сравнителен анализ с данни от самооценка на ОПДУ
Изпълнение на проекти за обучение за ПО за МСП, включително и за създаване на бизнес мрежи.	2020	Да отчете % на обучени МСП по браншове Да сравни този % със заложения 50% от всеки бранш Брой МСП включени в бизнес мрежи	Индикатори за изпълнени проекти по ОПДУ	Брой проведени обучения и брой участници от МСП спрямо общия брой МСП в съответния бранш Поне 50% от МСП от съответните браншове са преминали обучение или включени в съответни бизнес мрежи Изпълнение на проекти за обучение за ПО за МСП, включително и за създаване на бизнес мрежи.	Документален анализ и сравнителен анализ с данни от самооценка на ОПДУ. Сравнителен анализ на данни от изчисления с целевия индикатор.
Определяне на патентния данък по ЗМДТ допустимия минимум за тези данъчно задължени лица, чиято дейност пряко води до повторна употреба на дадени продукти(напр. ремонт на обущки, мебели, дрехи,	2016	Да отчете броя на общините, които са намалили патентния данък за услуги, свързани с повторна употреба Да отчете увеличаване на обема на извършените услуги в резултат от намаляване на патентния данък /сравнение с	Наредби за местни данъци и такси на общините Брой на лицата платили патентен данък за услуги, водещи до повторна употреба преди и	Брой общини, общинските съвети на които са гласували минимална ставка за патентния данък за услуги, отнасящи се до повторна употреба на продукти и оттам - до прилагане на политиките за ПО	Документален анализ на данни от самооценка/отчитане на общините Проверка на данните чрез сравнение с данни от социологически

Предмет на мярката	Срок за реална заця	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
домакински уреди и пр.) и оттам и до ПО, респективно в програмите на общините да се предвиди такава мярка		годините преди намаляване на данъка/	след въвеждане на данъка	Допълнителни количества предотвратени отпадъци, поради увеличен брой на извършените услуги от лица с намален патентен данък.	анализ на анкетно проучване сред общините
Създаване и поддържане на национален интернет портал с регионална информация за мястото и наличните количества на строителни материали –втора употреба, които могат да се използват от други фирми за суровина	2020	Да отчете напредъка по изпълнението на мярката	Доклад за финансиран проект по ОПДУ	Етапи на възлагане и изпълнение на обществената поръчка Потребители от цялата страна имат достъп до националния интернет портал за предлагане на строителни материали, втора употреба	Документален анализ на данни от самооценка на УО на ОПДУ Анализ на данни от интернет портал
В програмите за обучение за бизнеса и за администрацията относно политиките за ПО да се включи и темата за доброволните споразумения за ПО, включително проучване на опита от други европейски страни	2020	Да отчете броя на обученията за бизнеса по ОПДУ, в които е включена информация за доброволни споразумения	Програми на проведени обучения по проекти на ОПДУ и списъци с участници Отчет за изпълнение на индикатори Резултати от обученията	Брой обучения, в които е включена тематиката за доброволни споразумения между държавни институции и браншови организации на бизнеса Обучени служители и представители на бизнеса по въпросите на доброволните споразумения	Документален анализ на данни от самооценка Документален анализ на отчетни данни Социологическо проучване на нагласите на бизнеса

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
Изготвяне на правила и включване в покана към бенефициенти за изготвяне на секторни планове за ПО от браншови организации	2017	Да отчете етапа на обявяване на процедура по ОПДУ Да отчете брой одобрени и изпълнени проекти	Докладване за изпълнение на ОПДУ/междинна оценка/последваща оценка	Изготвени правила и обявена покана Брой одобрени проекти Брой успешно изпълнени проекти	Документален анализ на публични данни и отчетни данни по ОПДУ
Изпълнение на проекти за разработване на секторни планове за ПО от браншови организации	2020	Да отчете брой разработени и одобрени секторни планове за ПО Да отчете очакваните резултати от мерките за ПО, предвидени в секторните планове по браншове	Секторни планове Докладване за изпълнение на ОПДУ/междинна оценка/последваща оценка	Изпълнени мерки, предвидени в секторните планове Членовете на съответните браншови организации, които изпълняват мерки от одобрените секторни планове за ПО Допълнителни количества предотвартени отпадъци в следствие изпълнението на мерките от одобрените секторни планове	Документален анализ на отчетни данни Социологическо проучване на нагласите на членове на браншови организации Контролни и пилотни групи
Сключване на доброволни споразумения между МОСВ и браншови организации и отделни предприятия за прилагане на мерки за ПО	2018	Да отчете брой сключени доброволни споразумения Да отчете % от членовете на браншовите организации, които изпълняват мерки за ПО и да ги сравни със заложените 50%	Списък на доброволните споразумения Доклади за изпълнение на споразуменията	Брой на членовете на браншовата организация, изпълняващи мерки от доброволните споразумения Минимум половината от членовете на браншовата организация прилагат мерки за ПО, визирани в доброволните споразумения	Анализ на данни от самооценка на браншовите организации Социологически анализ на данни от анкетно проучване

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
Сключване на доброволни споразумения между МОСВ и браншовите организации и отделни предприятия от сектор "хотелиерство и ресторантьорство" за предотвратяване на хранителни отпадъци	2020	Да отчете брой сключени доброволни споразумения Да отчете % от членовете на браншовите организации от сектора, които изпълняват мерки за ПО на хранителни отпадъци и да ги сравни със заложените 50%	Доброволни споразумения за предотвратяване на хранителните отпадъци Доклади за изпълнение на доброволни споразумения	Брой на членовете на браншовите организации в разглеждания сектор, които прилагат мерки за намаляване на хранителните отпадъци Минимум половината от членовете на браншовата организация прилагат мерки за ПО, визирани в доброволното споразумение	Анализ на данни от самооценка на браншовите организации от сектор „хотелиерство и ресторантьорство“. Социологически анализ на данни от анкетно проучване
Създаване и реализация на план за използването на храни с почти изтекъл срок на годност от търговските вериги от социално слаби слоеве от населението	2020	Да отчете създаването на план Да отчете напредъка в промяна на нормативната уредба Да отчете кои от мерките се прилагат Да отчете брой на търговски вериги, които изпълняват мерки Да отчете количество храни предадени на социалните институции	Стратегически документи, разработени от МЗХ Нормативна уредба за предаване на храни с изтичащ срок на годност Отчети за търговски вериги, прилагащи мерките Отчет на социалните институции за количества приети храни	Одобрени са необходимите нормативни регулации, изпълнени са организационните и техническите условия за намаляване на хранителните отпадъци от търговските вериги Текущо изпълнение на плана Търговските вериги в сътрудничество със социалните институции прилагат мярката; намалено е количеството на изхвърляните храни от търговските вериги	Документален анализ на публични данни Документален анализ на данни от отчетни документи на МЗХ. Социологически анализ на данни от анкетно проучване сред търговските вериги и социалните институции. Сравнителен анализ на данни.

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
<p>Създаване на национална платформа за ПО, към която с доброволно споразумение са се присъединили държавни/общински/бранишови/неправителствени/потребителски/образователни/научни/медийни и други организации. Националната платформа е със собствено лого, годишни награди и пр., като членуващите в това споразумение получават допълнителна реклама чрез публикуване на списъка от фирми в сайта на МОСВ или пък чрез организиране на широко медийно отразяване при връчването на годишните награди.</p>	<p>2020</p>	<p>Да провери напредъка по финансиране създаването на платформата по ОПДУ. Да провери дали има подаден и одобрен проект. Да провери дали е създадена платформа и колко участници има в нея. Да сравни броя на участниците със заложения минимум от 1000 броя.</p>	<p>Доклад за изпълнение на ОПДУ. Изпълнени индикатори по проект. Списък от фирми участници в платформата на страницата на МОСВ.</p>	<p>Създадена е и функционира национална платформа за доброволно споразумение за ПО. Одобрен е проект за разработване на архитектурата, целите и дейността на платформата за доброволни споразумения за ПО. Към 2020 г. към националната платформа са присъединени с доброволни споразумения поне 1000 организации</p>	<p>Документален анализ на отчетни данни на ОПДУ. Оценка на изпълнени индикатори. Анализ на публични данни. Сравнителен анализ на данни.</p>
<p>Провеждането на разяснителни кампании за бизнеса относно важността на сертифицирането, като реализирането на тази мярка</p>	<p>2018</p>	<p>Да отчете етапа на обявяване на процедура по ОПДУ. Да отчете брой одобрени и изпълнени проекти</p>	<p>Докладване за изпълнение на ОПДУ/междина оценка/последваща оценка.</p>	<p>Реализирани проекти по ОП "Добро управление 2014-2020 г." за обучение с включена тематиката за EMAC и ISO 14001</p>	<p>Анализ на отчетни данни. Социологически анализ на данни от анкетно проучване</p>

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
може да се извърши в рамките на обучението на бизнеса по цялостната програма за обучение за ПО.			Доклади за изпълнени индикатори по проектите. Програми за обучение по проектите на ОПДУ.	Брой проведени кампани за разяснение и/или обучение Брой фирми преминали през съответното обучение	сред обучените фирми.
Определяне на размера на продуктовата такса от 2015 г. за полиетиленови торби за еднократна употреба	2015	Да отчете наличието на национален нормативен акт за продуктова такса. Да отчете количествата продавани найлонови торбички и да ги сравни с количествата през 2010 г., за да сравни резултатите с целевия от 5%.	Нормативна база. Данни от фирмите, производители на найлонови торби. Данни от търговските вериги. Нагласи на населението.	Одобрен национален нормативен акт за продуктовата такса Количество употребени найлонови торбички През 2020 г. количеството на употребените найлонови торби за еднократна употреба е до 5% от количеството употребени такива през 2010 г.	Анализ на законодателство. Анализ на данни от самооценка и отчетни данни. Сравнителен анализ на данни от анкетни проучвания сред фирми производители, търговски вериги и нагласи на населението.
При разработване на нови учебни програми включване по подходящ начин въпросите за ПО	2017	Да отчете брой задания за разработване на учебни програми за начално и средно образование, в които са поставени изисквания за теми за ПО.	Задания за разработване на учебни програми на МОН.	В учебните програми за начално и средно образование са включени по подходящ начин въпросите за ПО; при изготвяне на заданията за разработване на програмите темата за ПО е съобразена	Анализ на данни от самооценка на МОН. Документален анализ на публични данни. Анализ на отчетни данни.

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор
Изготвяне на правила и включване в покана към бенефициенти на възможност за финансиране на проекти за провеждане на целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по ПО	2015	<p>Да отчете брой програми с включени теми за ПО.</p> <p>Да сравни броя на програмите с минимума от 2 броя.</p> <p>Да отчете етапа на обявяване на процедура по ОПДУ</p> <p>Да отчете брой одобрени и изпълнени проекти</p>	<p>Учебни програми за начално и средно образование.</p> <p>Докладване за изпълнение на ОПДУ/междинна оценка/последваща оценка.</p> <p>Доклади за изпълнени индикатори по проектите.</p>	<p>Брой учебни програми, в които са включени въпросите за ПО</p> <p>Поне в 2 учебни програми са включени теми за ПО</p> <p>Изготвени правила и обявена покана</p> <p>Брой одобрени проекти</p> <p>Брой успешно изпълнени проекти</p> <p>Документален анализ на публични данни.</p> <p>Анализ на отчетни данни и индикатори.</p>
Изпълнение на проекти за провеждане на целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по ПО	2020	<p>Да отчете напредъка в одобрението на проекти на НПО по ОПДУ, които включват информационни и разяснителни кампании за ПО.</p> <p>Да отчете резултата от изпълнението на проекти и брой проведени кампании на национално и регионално ниво, като ги сравни със заложените 2 национални и 5 регионални.</p>	<p>Докладване за изпълнение на ОПДУ/междинна оценка/последваща оценка.</p> <p>Доклади за изпълнени индикатори по проектите</p>	<p>Одобрени са проекти на НПО за провеждане на национални и регионални информационни и разяснителни кампании</p> <p>Брой реализирани проекти на НПО</p> <p>До 2020 г. са проведени поне две национални и 5 регионални информационни кампании</p> <p>Анализ на отчетни данни.</p> <p>Анализ на индикатори.</p> <p>Сравнителен анализ.</p>

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
Включване в информационните кампании на ОО на опаковки, ИУЕЕО, ИУМПС и НУБА на въпросите за ПО	2020	Да отчете напредъка по включване на теми за ПО в информационните кампании на организации по оползотворяване. Да отчете брой проведени кампании. Да отчете колко от всички ОО са провели кампании.	Доклади на ОО. Публична информация за реализираните кампании.	Проведени информационни кампании от ОО с включена тематика за ПО Брой реализирани информационни кампании Всички ОО за опаковки, ИУЕЕО и ИУМПС ежегодно до 2020 г. са провели съответните кампании	Анализ на данни от самооценка на ОО, ИУЕЕО, ИУМПС и НУБА. Анализ на публични данни.
Изпълнение на проекти за присъждане на екомаркировка	2020	Да бъде отчетен напредъкът в подкрепа на бизнеса в процеса на присъждане на екомаркировка. Да бъде отчетен броят на продуктите, получили екомаркировка и сравнен с целевия брой 50.	Документи на МОСВ. Списък на продуктите с присъдена екомаркировка в България.	Разработена и обявена покана към бизнеса за подкрепа на проекти на бизнеса за присъждане на екомаркировка Брой продукти с екомаркировка Към 2020 г. минимум 50 продукта са получили екомаркировка	Анализ на отчетни данни на МОСВ. Документален анализ. Сравнителен анализ.
Изготвени указания за провеждане на „зелени“ общественни поръчки, в които да се регламентират по-категорични препоръки и добри практики към възложителите за включване на екологични критерии, като например критериите за	2017	Да отчете наличието на указания за включване на критерии за EMAS, ISO 14001 и екомаркировка в „зелените общественни поръчки“. Да отчете % зелени общественни поръчки от общия брой и да го сравни с целевия 20%	Одобрен проект по ОПДУ. Уебстраница и информация от АОП. Изпълнени индикатори по проекта.	Разработени указанията относно EMAS, ISO 14001 и екомаркировка в "зелените" общественни поръчки Етапи на изпълнението на проекта Към 2020 г. поне 20% от обществените поръчки са "зелени"	Анализ на отчетни данни на ОПДУ. Анализ на индикатори. Анализ на публични данни. Анализ на данни от дълбочинно интервю с АОП.

чл.2
33ЛД

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
допустимост за наличие на EMAS, ISO 14001 и екомаркировка			Регистър на обществените поръчки.		
Създаване и поддържане на национален интернет портал с информация за строителните материали от събаряне на сгради или от ремонтни, които могат да се използват повторно и на рециклирани строителни материали	2017	Да отчете наличието на одобрен проект за създаване на национален портал за строителни м-ли, които могат да се използват повторно или за рециклирани строителни м-ли	Наличие на публикувана покана за кандидатстване Доклад за одобрени проекти на ОПДУ Страница на създадения портал	Реализиран проект за създаване на национален портал Публикувана покана за подкрепа на проектни предложения, в обхвата на които е допустимо създаването на национален портал Потребители от цялата страна имат достъп до националния интернет портал за предлагане на строителни материали, втора употреба	Анализ на отчетни данни от ОПДУ. Анализ на индикатори. Анализ на данни от анкетно проучване с операторите на площадки за строителни отпадъци и материали за повторна употреба.
Изготвяне на правила и включване в покана към бенефициенти на възможност за финансиране на проекти за придобиване или повишаване на квалификацията за занаяти, свързани с услуги за поправка и ремонт на продукти	2016	Да отчете напредъка по подготовка на правила и обявяване на процедура по ОПРЧР Да отчете броя на одобрените и успешно изпълнени проекти	Доклад за изпълнение на ОПРЧР/ междинна оценка Отчет за изпълнени индикатори по проектите	Изготвени правила и обявена покана Брой одобрени проекти Брой успешно изпълнени проекти	Анализ на отчетни данни от ОПРЧР. Анализ на индикатори.
Изпълнение на проекти за придобиване или повишаване	2020	Да отчете броя на лицата придобили или повишили	Доклад за изпълнение на	Брой лица, придобили квалификация или повишили	Анализ на отчетни данни от ОПРЧР.

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
на квалификацията за занаяти, свързани с поправка на продукти		квалификацията си в тази област Да отчете броя на лицата успешно завършили курсовете и да го сравни с целевия брой 3000	ОПРЧР/ междинна оценка/ окончателна Отчет за изпълнени индикатори по проектите	квалификацията в разглежданата област Поне 3000 лица са завършили успешно квалификационните курсове	Анализ на индикатори. Социологически анализ на данни сред обучените лица. Сравнителен анализ.
Изготвяне на правила и включване в покана към бенефициентите на възможност за финансиране на проекти за фирми, които разкриват работни места, свързани с поправка и ремонт на продукти	2020	Да отчете напредъка по подготовка на правила и обявяване на процедура по ОПРЧР Да отчете броя на одобрените и успешно изпълнени проекти	Доклад за изпълнение на ОПРЧР/ междинна/ окончателна оценка Отчет за изпълнени индикатори по проектите	Изготвени правила и обявена покана Брой одобрени проекти Брой успешно изпълнени проекти	Документален анализ на отчетни данни на ОПРЧР. Анализ на индикатори.
Изпълнение на проекти за фирми, които разкриват работни места, свързани с поправка и ремонт на продукти	2020	Да отчете броя на изпълнените проекти, които целят разкриване на работни места за поправка и ремонт на продукти Да отчете броя на фирмите, разкрили работни места в областта и броя на назначените лица и да го сравни с целевата стойност от 500 разкрити работни места за	Доклад за изпълнение на ОПРЧР/ междинна/ окончателна оценка Отчет за изпълнени индикатори по проектите	Реализирани проекти за разкриване на "зелени" работни места в разглежданата област Брой фирми за поправка и ремонт на продукти, които са разкрили "зелени" работни места в разглежданата област; брой назначени лица по програмите в разглежданата област Поне 500 разкрити работни места по програмата в разглежданата област	Документален анализ на отчетни данни на ОПРЧР. Анализ на индикатори Проверка на данните чрез сравнителен анализ на отчетни данни и социологически анализ на данни от анкетно проучване

Предмет на мярката	Срок за реализация	Цел на мониторинга	Предмет на мониторинга	Индикатор	Метод за мониторинг
		поправка и ремонт на продукти			сред фирми, разкрили „зелени“ работни места.

II. Организация за изпълнение на поръчката.

За всяка от дейностите е показано разпределението по експерти (кой какво ще изпълнява) на ниво отделна задача, като за всяка задача са дефинирани необходимите ресурси за нейното изпълнение (информация, документи, технически ресурси /оборудване/ и др.) и задълженията на отговорния/те за изпълнението ѝ експерт/и.

За целите на настоящата поръчка под „задача“ се разбира обособена част от дефинирана дейност, която може да бъде самостоятелно възлагана на отделен експерт и чието изпълнение може да се проследи еднозначно, т.е. има ясно дефинирани начало и край и измерими резултати.

1. План за последователно изпълнение на всяка от дейностите и участващите по всяка от тях експерти.

На първо място в Таблица 4 е представена последователността от заложените в техническата спецификация дейности и съответствието на всяка от тях с предложената методология. На база очакваните резултати и целите на поръчката е идентифицирана необходимост от допълнителни дейности. Следвайки предложената методология, подробно представена в Таблица 1, ясно личи необходимостта от изпълнението им за постигане на всеобхватност на анализа и постигане на целите.

Допълнително идентифицираните дейности са 3.1. *Анализ на причинно-следствени връзки и дейност 4.5. Изпълнение на стъпки 2 до 10 при необходимост по отношение на идентифицираните възможности за допълнителни инициативи.* Дейност 4.5. не включва стъпки 4 и 8b, които са предвидени в техническата спецификация на Възложителя. Допълнителните дейности се отнасят до очакванията на Възложителя Консултантът да представи варианти за бъдещото развитие на политиката по предотвратяване на отпадъците, съобразени с последното развитие на европейското законодателство в областта, като се вземат предвид и други стратегически и програмни документи, които имат отношение към предотвратяване на отпадъците, отчитайки нивото на развитие на страната (възможности на общини, бизнес и др.).

Таблица 4 План за последователно изпълнение на дейностите от Етап I и II и необходимост от допълнителни дейности

Съставка	Описание	Дейност съгласно ТС	Необходими допълнителни дейности
Основен компонент			
Изпълнение	12. Събиране на данни, според плана, описан в рамките на Стълка 8 чл.2 33ЛД	1. Анализ на обхвата на мерките и индикаторите. 2. Изготвяне на подробни въпросници до отговорните институции за изпълнение на всяка една от мерките и събиране на данни.	N.A
Оценка	13. Оценка на напредъка постигнати (както са идентифицирани в стълки 1 и 10)	3. Отчет за напредъка по изпълнение на програмата за предотвратяване на отпадъците	N.A

Основен компонент **Стъпка** **Описание** **Дейност съгласно ТС** **Необходими допълнителни дейности**

Оценка		b. Ако не са постигнати, идентифициране на причините за това		3.1. Анализ на причинно-следствени връзки
Оценка	14. Оценка на съответствие с изискванията	Оценка дали е постигнато съответствие с изискванията (така както са определени в Стъпка 3)	4.1. Анализ и оценка на прилагане на законодателство по предотвратяване на отпадъците	N.A
Оценка	15. Предизвикателства	Идентифициране на наблюдаваните предизвикателства в системата	4.2. Анализ на целите, проблемите и решенията	N.A

чл.2
33ЛД

<p>Основен компонент</p> <p>Стъпка</p> <p>Описание</p> <p>Дейност съгласно ТС</p> <p>Необходими допълнителни дейности</p>		
<p>Подобрение</p> <p>16. Програмира не на промени</p>	<p>а. Идентифициране на начини за подобрене на съществуващата програма, особено ако целите не са постигнати</p>	<p>4.3. Идентифициране на възможности за насърчаване и въвеждане на допълнителни инструменти и инициативи</p> <p>N.A</p>
<p>Подобрение</p>	<p>б. Планиране и приложение на нова програма при необходимост (използване на Стъпки 1–9)</p> <p>чл.2 33ЛД</p>	<p>4.4. Подготовка на общ подробен финансово-икономически анализ и оценка на представените възможни варианти за бъдещо развитие на политиката по предотвратяване на отпадъци, включително в екологичен, социален и финансов аспект (Стъпка 4 и Стъпка 6)</p> <p>N.A</p>

Основен компонент	Стъпка	Описание	Дейност съгласно ТС	Необходими допълнителни дейности
Подобрение	17. Ревизиране на цели и	а. Ревизиране на цели на база текущото изпълнение	4. Разработване на подробен доклад за съществуващата ситуация и предложение за бъдещо развитие на политиката по предотвратяване на отпадъци	N.A

чл.2 33ЛД

<p>Основен компонент</p> <p>Стъпка</p> <p>Описание</p> <p>Дейност съгласно ТС</p> <p>Необходими допълнителни дейности</p>	
<p>продължава</p> <p>не</p> <p>б. Модифициране на други елементи от компонент</p> <p>Планиране ако е необходимо</p>	<p>Етап II (Стъпка 8b)</p> <p>5. Изготвяне на обобщен формат за докладване от всички отговорни институции поотделно.</p> <p>6. Изготвяне на формуляри за всички отговорни институции и заинтересовани лица.</p>
<p>Подробности</p>	<p>4.5. Изпълнение на стъпки 2 до 10 при необходимост по отношение на идентифицираните възможности за допълнителни инициативи (без Стъпка 4, Стъпка 6, Стъпка 7 и 8b включени в дейност 4.4. и дейности 5 и 6).</p>

чл.2 33ЛД

Основни компоненти	Стъпка	Описание	Дейност съгласно ТС	Необходими допълнителни дейности
Подобрения	с. Продължаване на прилагането на рамката за непрекъснато оценяване на системата, позволяваща непрекъснати подобрения	Етап II - 7. Изготвяне на предложение за система на събиране на информацията за проследяване изпълнение на мерките за предотвратяване образуването на отпадъците.	N.A	

чл.2
3ЗЛД

Етап I Извършване на основен преглед и анализ на всички мерки и съответните индикатори, включени в Програмата за предотвратяване.

1. Анализ на обхвата на мерките и индикаторите;

Анализът на обхвата на мерките ще бъде извършен чрез анализ на логиката на интервенция. Той ще послужи за проследяване на процеси и се използва в оценката на вътрешната и външната съгласуваност на програмата. Чрез прилагането му ще бъде проследено развитието на програмата от етапа на идентифициране на нуждите, през определянето на ресурсите и дизайна на дейностите, до постигането на крайните продукти и резултати. При изпълнение на тази дейност Консултантът ще използва логическо моделиране, за да идентифицира логическите връзки между нуждите, ресурсите, дейностите, продуктите и резултатите при изпълнението на програмата. Прилагането му ще е от полза за идентификацията на недостатъци в обосновката на Програмата за предотвратяване на отпадъци. Като цяло, анализът на логиката на интервенция се използва за оценка на стратегическото планиране, но също така има възможност да даде ценни заключения и по отношение на ефективността на ППО. В резултат ще бъде изготвено графично изображение на отделните компоненти на интервенцията, което ще се използва за обясняване на взаимовръзките между тях. По този начин ще се подпомогне оценката на вътрешната съгласуваност на програмата, докато външната съгласуваност ще бъде оценена с помощта на таблици на съответствието, които акцентират върху връзките на програмата с ключови стратегически или нормативни документи.

При изпълнението на анализа на обхвата на мерките и индикаторите екипът на Консултанта ще сравни доколко съществуващата система от индикатори отговаря на установени добри практики в тази сфера. По-конкретно прегледът на системата от индикатори ще се фокусира също върху следните въпроси:

- Налице ли са различни нива на индикаторите?
- Предвидени ли са контекстуални индикатори?
- Доколко индикаторите следват SMART концепцията (т.е. съответстват на критериите за специфичност (S), измеримост (M), постижимост (A), релевантност (R), време (T)?

Консултантът ще приложи следните критерии за оценка на индикаторите на системата за предотвратяване на отпадъците:

Критерий	Обосновка
Пряк	Индикаторът се измерва близо до резултатите, които цели да измери
Обективен и специфичен	Не се наблюдава двусмислие в мерките; индикаторът е ясно дефиниран според общовалидните определения
Ясен	Индикаторът е прост и се интерпретира лесно
Постижим	Данните могат да се съберат навреме на невысока цена
Надежден	Данните са достатъчни, надеждни и с необходимото качество за вземане на решения
Полезен	Индикаторът осигурява смислено измерване на промените в системата; Индикаторът е полезен за ежедневното вземане на решения по отношение на системата; Индикаторът показва напредъка към подобряване на дизайна на системата.
Релевантен	Индикаторът осигурява информация съответстваща на приоритетите; Индикаторът носи полезна информация за системата

чл.2 3ЗЛД

На база на преглед на обхвата на мерките, Консултантът ще определи целевите групи и ще опише методите за мониторинг и конкретните инструменти за прилагането им. Следващата стъпка от анализа е разпределяне на индикаторите в група за текущо изпълнение и група за резултат и въздействие. В резултат ще бъде съставен списък с индикаторите, които ще бъдат проследени в рамките на Етап I за целите на отчета за напредък и подробния доклад за текущата ситуация. Консултантът ще разработи съответните въпросници към отговорните институции в рамките на следващата дейност според това дали се очаква да бъде оценен само напредък или напредък и резултат.

чл.2 3ЗЛД

Задачи	Отговорни експерти	Задължения на експерта	Ресурси за изпълнение (информация, документи, технически ресурси, оборудване и др.)	Начало и край на задачата	Резултат
Анализ на логиката на интервенция	Ръководител	Идентифициране на логически връзки между нуждите, ресурсите, дейностите, продуктите и резултатите при изпълнението на програмата	Програма за ПО	Ден 1 – Ден 5	Модел на логиката на интервенция
Анализ на обхвата на мерките	Експерт Отпадъци	Преглед Съпоставяне с поставените цели Идентифициране на целеви групи	Програма за ПО и план за действие към нея	Ден 5- Ден 8	Списък с целеви групи
Оценка на индикаторите по SMART критериите	Експерт Отпадъци	Преглед Съпоставяне с критериите Оценка и изводи за необходимост от промени Формулиране на препоръки	Програма за ПО и план за действие към нея чл.2 ЗЗЛД	Ден 5 – Ден 8	Изводи и препоръки за промяна
Уточняване на методите за мониторинг и инструментите за това	Експерт Отпадъци	Идентифициране на инструменти за мониторинг Избор на конкретни инструменти	Методология Добри практики Ръководства	Ден 8 – Ден 12	Списък с методи и инструменти

<i>Задачи</i>	<i>Отговорни експерти</i>	<i>Застъпления на експерти</i>	<i>Ресурси за изпълнение (информация, документи, технически ресурси, оборудване и др.)</i>	<i>Начало и край на задачата</i>	<i>Резултат</i>
Разпределяне на индикаторите в групи	Експерт Отпадъци	Съставяне на списък с група мерки със срок до момента на анализа	Програма за ПО и план за действие към нея	Ден 12-ден 13	Списък с двете групи индикатори
		Съставяне на списък с група мерки със срок след подготовка на анализа			
Съставяне на план за проследяване на индикатори за проследяване в рамките на Етап I	Експерт Отпадъци	Определяне на срокове за проследяване на индикаторите на Етап I	Програма за ПО и план за действие към нея	Ден 13-ден 15	План за проследяване на индикаторите

чл.2 ЗЗЛД

2. Изготвяне на подробни въпросници до отговорните институции за изпълнение на всяка една от мерките и събиране на данни;

Първата стъпка преди изготвянето на въпросниците е да бъде даден отговор на въпроса: Какво искаме да разберем?. Целта на всяко проучването ще бъде да отговори на един или няколко общи въпроса, които се базират на целта на мониторинга.

След формулирането на общите въпроси, ще бъде изготвен списък с всичко, което трябва да разберем, за да отговорим на тези по-широки въпроси. Те се наричат изследователски въпроси. Формулирането им става, чрез поставянето на конкретен въпрос срещу всяка от целите на мониторинга. Тези въпроси обаче не са въпроси от проучването (т.е. тези, които съставляват въпросника) - изследователските въпроси са

много по-широки. Те определят рамката за проучване и описват основния (те) въпрос (и), които изследваме.

Принципно отговор на въпросите „Какво?“, „Колко“, „Какъв дял?“ или „Кога?“ се получава от анкетно проучване, докато отговор на въпроси като „Как?“ и „Защо?“ могат да бъдат получени, чрез провеждане на фокус групи. Когато трябва да бъдат зададени въпроси и от двете групи, първо ще се организира фокус групата, за да може резултатите от нея да се ползват за формулиране на другата група въпроси и да бъдат получени количествени данни за изводите от фокус групата.

чл.2 33ЛД

чл.2 33ЛД

Определяне на целта и предмета	Експерт и Отпадъци	Определяне на целта	План за проследяване на индикатори	Ден 16	Цел и предмет на мониторинг
Формулиране на изследователск и въпроси	Експерт Отпадъци	Отговор на въпрос какво искаме да разберем за всяка мярка	Ръководства Добри практики План за действие и план за проследяване на индикатори	Ден 17	Общи въпроси
Определяне на размера на извадката	Експерт на Отпадъци	Определяне на размер на статистическа грешка	Статистически софтуер	Ден 18	Брой участници
Подбор на участниците	Експерт на Отпадъци	Съставяне на списък с контакти	Публични данни	Ден 19	Списък с участници
Дизайн на въпросника	Експерт на Отпадъци	Съставяне на въпроси	Ръководства	Ден 20	Въпросник с конкретни въпроси
Принтиране на анкетите/орган изация на изпращане	Експерт на Отпадъци	Ограничаване на списъка с въпроси с 5.2 33ЛД Комуникация с копирен център, IT специалист	Добри практики	Ден 25 – Ден 26	Подготвени материали
		Ел. поща			

Провеждане на проучването	Експерт Отпадъци	Уведомяване на участниците	Персонал на място	Ден 27 – Ден 37	Събрани данни
Въвеждане на данни	Експерт Отпадъци	Организация на анкетъори Предаване на данните на експерт статистика	Телефонна/ електронна система Статистически софтуер	Ден 38 – ден 39	База данни
Анализ на данни	Експерт на Отпадъци	Преглед на резултати Сравнение на данни с поставени срокове и цели	Статистически софтуер с Excel	Ден 40 – ден 43	Анализ
Доклад от проведено проучване	Експерт от Отпадъци	Обобщаване на цифрови и графични данни	Програма за обработка на текст	Ден 44 – ден 49	Доклад

чл.2 33ЛД

3. Отчет за напредъка по изпълнение на програмата за предотвратяване на отпадъците.

Отчетът за напредъка ще бъде изготвен чрез анализ на ефективността. Анализът на ефективността се отнася до обработката на данни за извеждането на заключения във връзка със съотношението на постигнатите резултати спрямо заложените цели. Ключов елемент от анализа представлява прегледът на системата от индикатори, в която се съдържа количествена информация по отношение на целите и резултатите.

Основната техника за извършване на анализ на ефективността е оценката на напредъка по индикатори. Полученият продукт от приложението на тази техника е поставянето на точна, количествено обусловена оценка за напредъка, представена например в проценти. Техниката дава възможност да се идентифицират сферите на дейност, в които програмата е най-успешна, т.е. постига най-високи нива на ефективност, както и областите, в които не се постигат задоволителни резултати, т.е. нивата на ефективност са ниски. Тези заключения предлагат добра основа за формулиране на препоръки за сходни бъдещи инициативи.

Дейност 3 Отчет за напредъка по изпълнение на програмата за предотвратяване на отпадъците	Задачи	Отговорни експерти	Задължения на експерта	Ресурси за изпълнение (информация, документи, технически ресурси /оборудване/ и др.)	Начало и край на задачата	Резултат
	Съпоставяне на реален с планиран напредък	Експерт Отпадъци	Съставяне на таблица с планиран и цели и напредък	Данни от проучване Excel	Ден 30	Обобщени данни за реалния напредък
	Сравнение на % напредък по всяка от мерките	Ръководител	Изчисляване на % напредък	Excel	Ден 50	Данни за напредък в %
	Идентифициране на нива на ефективност	Ръководител	Подреждане на мерките спрямо % напредък Определяне на нива	Excel	Ден 52	Определени нива на ефективност на всяка от мерките

чл.2 3ЗЛД

4. Разработване на подробен доклад за съществуващата ситуация и предложение за бъдещо развитие на политиката по предотвратяване на отпадъци.

В рамките на доклад за съществуващата ситуация, ще бъде обобщено текущото състояние на изпълнението на Програмата за предотвратяване на отпадъците и възможностите за подобрения. Както става ясно от техническата спецификация изготвена от Възложителя и очакваното минимално съдържание на доклада, тази дейност включва четири основни дейности:

4.1. Анализ и оценка на прилагане на законодателство по предотвратяване на отпадъците.

В рамките на доклада за съществуващата ситуация ще бъде анализирано и оценено прилагането на законодателството по предотвратяване на отпадъците за предишния петгодишен период. Целта на анализа и оценката на законодателството е да отговори на следните основни въпроси:

- Политиката съответства ли на съществуващите нормативни, стратегически и институционални изисквания?
- Ако се изисква нова регулация, възможно ли е програмата по предотвратяване да бъде приложена в рамките на съществуващата регулаторна среда?
- Има ли начин да се осигури съответствие с промените в законодателството? Ако е така, как?

чл.2 ЗЗЛД

Предвид това, че България е изготвила Национален план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г. на база на законодателството до края на 2014 г., Консултантът ще направи преглед на промените в екологичното законодателство от 2014 г. насам. Предварителният преглед сочи, че като част от непрекъснатите си усилия за устойчива европейска икономика и за изпълнение на амбициозния план за действие в областта на кръговата икономика през януари 2018 г. ЕК е приела нов набор от документи, сред които:

- Европейска стратегия за пластмасите в кръговата икономика;
- Рамка за мониторинг на кръговата икономика;
- Доклад за критичните суровини и кръговата икономика.

чл.2 ЗЗЛД

Това означава, че анализът ще включи най-малко описаните по-горе документи, за да изпълни целта на анализа на законодателството, а именно да провери дали нормативната база на европейските правила.

В резултат от анализа в рамките на доклада ще бъдат представени нормативните пречки пред развитието на политиката по предотвратяване на отпадъците, съобразно последното развитие на европейското законодателство в областта. В рамките на анализа ще се вземат предвид и други стратегически и програмни документи, които имат отношение към предотвратяване на отпадъците, отчитайки нивото на развитие на страната (възможности на общини, бизнес и др.).

Задачи	Отговорни експерти	Задължения на експертите	Ресурси за изпълнение (информация, документи, технически ресурси /оборудване/ и др.)	Начало и край на задачата	Резултат
Анализ на промените в екологичното законодателство през последните 5 години	Експерт Юрист	Преглед на промени в европейското законодателство Проверка за съответствие на националното с европейското законодателство	Право на ЕС (eur-lex.europa.eu) Национално законодателство Apis.bg	Ден 1 – ден 15 чл.2 33ЛД	Списък с актове, които са променени в периода до 5 години преди стартиране на анализа Списък с несъответствия
Съпоставяне на целите на политиката по предотвратяване на отпадъци с целите на европейско ниво	Експерт Отпадъци	Подготовка на списък с цели на национално и европейско ниво Сравнение на целите Извеждане на несъответствия	Стратегически документи в областта на отпадъците в ЕС	Ден 1 – Ден 10	Списък с несъответствия на стратегическите цели на национално и европейско ниво

Действие 4.1. Анализ и оценка на приложиме на законодателството на предотвратяване на отпадъците

<u>Задачи</u>	<u>Отговорни експерти</u>	<u>Задължения на експертите</u>	<u>Ресурси за изпълнение (информация, документи, технически ресурси, оборудване и др.)</u>	<u>Начало и край на работата</u>	<u>Резултат</u>
Анализ на възможностите за изпълнение на програмата и постигане на целите без промени в нормативната база	Експерт Юрист	Анализ на нормативна среда за изпълнение на мерките в ППО	Национална нормативна база	Ден 15 – ден 22	Становище за необходимост от промени в законодателството
Предложения за промени в националното законодателство	Експерт Юрист	Идентифициране на нормативни актове, които могат да бъдат променени	Национална нормативна база	Ден 22 – ден 28	Предложения за промени в нормативната среда

4.2. Анализ на целите, проблемите и решенията.

В рамките на тази дейност ще бъдат оценени съществуващите проблеми при предотвратяване на отпадъците и ще бъдат идентифицирани възможности за тяхното решаване, базирани на доклади на ЕК, добри практики и др. Това ще стане чрез използване на инструмента „дърво на проблемите“.

чл.2 3ЗЛД

Елемент 1. Анализ на проблемите, чрез който създаваме профил на основните проблеми, включително причинно-следствени връзки, чрез инструмента дърво на проблемите;

Анализът на проблемите идентифицира отрицателните аспекти на съществуващата ситуация и установява причинно-следствената връзка между установените проблеми. Той включва три основни стъпки:

1. Дефиниране на рамката и предмет на анализа;

чл.2 3ЗЛД

2. Идентифициране на основните проблеми, които целевите групи срещат (Какви са проблемите? Чии са проблемите?);

3. Визуализация на проблемите под формата на диаграма, наречена „дърво на проблемите” или „йерархия на проблемите”, с цел анализ и изясняване на причините за проблемите.

Анализът се представя в диаграма, така че следствията от проблемите са най-горе, а причините под тях. Целта на анализа е да идентифицира проблемите, които заинтересованите страни определят като основни и които искат да преодолеят. Анализът на проблемите представлява основа за определяне на фокусирани и осъществими цели.

В тази част анализът на проблемите ще премине през следните стъпки:

Стъпка 1: Целта на първата стъпка е описание на проблемите на целевата група от заинтересовани страни. В анкетната карта за събиране на информация са зададени въпроси относно проблемите, които заинтересованите страни идентифицират.

Стъпка 2: Избира се един от идентифицираните проблеми.

Стъпка 3: Търсят се свързани с него проблеми.

Стъпка 4: Установява се йерархия на причини и следствия: чл.2
ЗЗЛД

- Проблеми, които директно водят до избрания проблем се поставят под него
- Проблеми, които са резултат от избрания проблем се поставят над него

Стъпка 5: Всички останали проблеми се подреждат по същия начин, като винаги се задава въпросът „Кое води до това?” Ако има две или повече причини, които в комбинация водят до проблем, те се поставят на едно и също ниво в диаграмата.

Стъпка 6: Проблемите се свързват със стрелки, сочещи в посока от причината към следствието, като се посочват ключовите причинно-следствени връзки.

Стъпка 7: Проверка за това дали са обхванати всички важни проблеми; ако не са добавяме пропуснатите.

Стъпка 8: Запис на диаграмата за по-нататъшно обсъждане и информация.

чл.2 ЗЗЛД

Дървото на проблемите не съдържа и обяснява всички възможни причинно-следствени връзки. То представлява резюме на съществуващата отрицателна ситуация. Дървото на проблемите служи за определяне на приоритетите в процеса на последващ анализ и решения относно необходимите мерки за постигане целите на програмата.

Елемент 2. Анализ на целите (представа за подобрена ситуация в бъдеще) с помощта на инструмента дърво на целите. Анализът на целите е методологичен подход, който се използва за да:

- Опише бъдещата ситуация след разрешаване на проблемите;
- Потвърди йерархията на целите;
- Илюстрира връзката между резултати и средства в диаграма.

Проблемите в дървото на проблемите се трансформират в решения, изразени, чрез положителни резултати. Тези резултати са всъщност целите, с които се цели представяне на желаната бъдеща ситуация.

Основните стъпки в процеса на изготвяне на дърво на целите са:

Стъпка 1: Преформулиране на проблемите в решения, които са:

- желани
- реалистични/постижими

Стъпка 2: Причинно-следствените връзки се превръщат във връзки между средства и резултати, за да се гарантира правилна логическа обвързаност на целите.

Стъпка 3: Ако е необходимо:

- преформулиране на решения
- добавяне на нови цели, ако са нужни за постигане на целите на по-високо ниво
- премахване на целите, които изглеждат неподходящи или ненужни

чл.2 33ЛД

Анализът на целите се изготвя на база резултатите от анализ на заинтересованите страни, което ще допринесе за правилно определяне на приоритетите, оценка на това доколко реалистични са целите, както и за идентифициране на допълнителни средства, необходими за постигане на желаните резултати.

Дървото на целите представя в резюме желаната бъдеща ситуация, включително индикативните средства за постигане на резултатите. Подобно на дървото на проблемите, дървото на целите ще представи опростена, но ясна картина на реалността. То е инструмент, който да подпомогне анализа и представянето на идеи. Основното предимство на инструмента е, че гарантира обвързаността на целите с конкретни приоритетни проблеми, идентифицирани от целевата група.

<i>Задачи</i>	<i>Отговорни експерти</i>	<i>Задължения на експерта</i>	<i>Ресурси и извършение (информация, документи, технически ресурси /оборудване/ и др.)</i>	<i>Начало и край на задачите</i>	<i>Резултат</i>
Анализ на проблемите	Експерт Отпадъци	Изработване на дърво на проблемите	Резултати проведено проучване	от Ден 28 – ден 52	Идентифицирани проблеми
		Подготовка на описание на схемата	Резултати Отчет напредъка	от на чл.2 33ЛД	
			Резултати анализ на законодателството	от на	
Анализ на целите	Експерт отпадъци	Преформулиране на проблемите в решения	Данни от анализ на проблемите	Ден 53- ден 56	Идентифицирани решения
		Подготовка на дърво на целите			Преформулирани цели при необходимост
		Подготовка на описания на схемата			

4.3. Идентифициране на възможности за насърчаване и въвеждане на допълнителни инструменти и инициативи.

Възможностите за въвеждане на допълнителни инструменти и инициативи е дейност, която стъпва на предходните две. Тя реално изисква формулирането на стратегия за разрешаване на проблемите и постигане на целите. В тази връзка Консултантът ще се придържа към методологическата рамка за подготовка на логическа матрица⁹.

Основните въпроси, на които анализът трябва да отговори в тази част на доклада по дейност 4 са:

Кое от възможните решения: 1) най-добре съответства на националната система за управление на отпадъци? 2) дава възможност за постигане на целите? 3) е приемливо за заинтересованите страни? 4) е осъществимо в рамките на срока на програмата за предотвратяване на отпадъците?

Анализ на стратегии (сравнение на различни начини за действие в дадената ситуация), който изготвяме на база профила на заинтересованите страни, идентифицираните проблеми и поставените цели.

На база на анализа на заинтересованите страни, анализа на проблемите и определяне на целите на програмата следва обстойно да се разгледат и потенциалните предимства или трудности при разрешаване на проблемите преди да се премине към детайлно планиране на програмата. Това може да стане, чрез отговор на следните въпроси:

чл.2 3ЗЛД

- Трябва ли да се намери решение на всички идентифицирани проблеми или само на някои от тях?
- Кои са възможностите, които могат да се използват (на база SWOT анализ)?
- Каква е комбинацията от действия, които най-вероятно ще доведат до желаните резултати и ще допринесат за тяхната устойчивост?

чл.2 3ЗЛД

⁹ European Commission – Europe Aid, Project Cycle Management Guidelines, Part1, 2004

- Как най-добре да се насърчи участие на заинтересованите страни, например да се развива капацитета на институциите?

- Реалистични ли биха били разходите за предвидените мерки?

- Кой е икономически най-изгодният вариант?

- Коя стратегия ще има най-добър ефект върху уязвимите групи?

- Как могат да се ограничат или избегнат отрицателни влияния върху околната среда?

За да опростим задачата, ще се придържаме към ключовите критерии при избор на стратегия, съгласно Наръчника за управление на програмния цикъл на ЕК:

- Да има принос към постигане на главните цели на политиката на страната.

- Да има ползи за целевите групи.

- Да е съвместима с други текущи или бъдещи програми.

- Прилагането на стратегията да е в рамките на финансовите възможности.

- Да има икономически изгодна (разходите да не надвишават ползите).

- Да допринесе за изграждане на институционалния капацитет.

- Да е изпълнима технически;

- Да носи ползи за околната среда.

Използването на тези критерии ще подпомогне решението за определяне обхвата на програмата. Избраната стратегия ще бъде използвана за формулиране на главната (при необходимост) и конкретни цели на програмата, както и потенциалните резултати.

Задачи	Отговорни експерти	Задължения на експерти	Ресурси за изпълнение (информация, документи, технически ресурси (оборудване) и др.)	Начало и край на задачата	Резултат	
Детски 4.3. Идентифициране на възможности за насърчване и въвеждане на отпадъците от промишлеността и индустрията	Анализ на заинтересованите страни	Ръководител	Идентифициране на заинтересованите страни Описание на възможности и мотивация да съдействат Възможни конфликти	Програма за предотвратяване на отпадъците Законодателство Стратегически документи Резултати от проучване	Ден 28 – ден 42	Матрица на заинтересованите страни
	SWOT анализ на средата	Ръководител	Идентифициране на силни, слаби страни, възможности и заплахи	Стратегически документи Резултати от анализ на законодателството	Ден 28-36	Матрица SWOT анализ
	Идентифициране на допълнителни мерки за постигане на целите	Ръководител	Списък на възможни мерки и ползите от тях Оценка на мерките по критериите за избор на стратегия без финансово-икономически	Ръководства Добри практики чл.2 ЗЗЛД	Ден 36 - 48	Стратегия

4.4. Подготовка на общ подробен финансово-икономически анализ и оценка на представените възможни варианти за бъдещо развитие на политиката по предотвратяване на отпадъци, включително в екологичен, социален и финансов аспект.

Целта на анализа е да определи:

- Разходите и ползите, свързани със съществуващата ситуация и запазването ѝ за периода на анализ (вариантът без промяна на политиката по предотвратяване на отпадъците);

чл.2 ЗЗЛД

- Разходите и ползите, свързани с поне два варианта за бъдещо развитие на политиката по предотвратяване на отпадъците, съобразени с развитието на европейското законодателство в областта (варианти с промяна на политиката);

- Допълнителните разходи и ползи, свързани с прилагане на препоръчвания вариант за бъдещо развитие на политиката, спрямо разходите и ползите при запазване на съществуващата политика по предотвратяване на отпадъци

В рамките на тази дейност ще бъдат разгледани следните въпроси:

- Какви са финансовите разходи за изпълнение на политиката?
- Какви човешки ресурси (например вложено време) са необходими за изпълнението и проследяването на политиката по предотвратяване на отпадъците?

- Изискват ли се други ресурси?

- Налични ли са ресурсите? Ако не са, как могат да се осигурят?

- Разполагаме ли с необходимата инфраструктура?

- Какви са възможностите за реализация на политиката (икономически стимули, техническа помощ, др.)?

- Какво ще е влиянието на политиката върху бизнеса и бюджета на държавата? Какво е екологичното въздействие на политиката по предотвратяване на отпадъците (най-вече по отношение на промяна на климата)?

- Кои са основните фактори, които влияят на екологичното въздействие на политиката? чл.2 33ЛД

- Кои са основните заинтересовани страни?

- Как ще бъдат ангажирани заинтересованите страни и интересите им инкорпорирани в политиката?

- Какво социално въздействие ще има политиката (например върху заетостта)?

Анализът ще се базира на информацията от НПУО и предложенията за допълнителни инициативи в резултат от доклада.

Финансово-икономическият анализ ще включва следните елементи:

- Представяне на контекста;

- Определяне на показателите за нивото на изпълнение при сегашната политика и при разглежданите варианти за бъдещо развитие на политиката;

- Сравнение на разглежданите варианти по технически, финансови, икономически и екологични параметри;
- Финансов анализ на допълнителните финансови разходи и ползи, свързани с прилагане на препоръчвания вариант за бъдещо развитие на политиката, спрямо финансовите разходи и ползи при запазване на съществуващата политика по предотвратяване на отпадъци;
- Икономически анализ, включително остойносттаване допълнителните екологични и социалните разходи и ползи, свързани с прилагане на препоръчвания вариант за бъдещо развитие на политиката

Като минимум ще бъдат разгледани и остойностени следните ползи:

- намаляване на въздействието върху околната среда от управлението на отпадъците, например намаляване на емисиите на парникови газове и в частност на метан от депонирането или на въглероден диоксид от изгарянето и рециклирането на отпадъците
- подобрена ефективност на ресурсите чрез спестяване на енергия и намалена употреба на материалите, както и на въздействието върху околната среда от добива, производството и разпространението на ресурси
- подобрени условия за общественото здраве в резултат от намаляване на производството на опасни отпадъци

Изготвянето на финансово-икономическият анализ ще следва изискванията на:
чл.2 ЗЗЛД

- Ръководството на Европейската комисия за разработване на програми за предотвратяване на образуването на отпадъци¹⁰
- Подхода, основаващ се на концепцията за жизнения цикъл на продуктите, включващ производството (използването на ресурси), потреблението и освобождаването от тях
- Анализ на потоците на материалите. Измерване на потоците на материалите и продуктивността на ресурсите, ОИСП¹¹

чл.2 ЗЗЛД

¹⁰ https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/file/Waste/Nasoki_rakovodstva/waste_prevention_wpg_handbookpdf_BG.pdf

¹¹ www.oecd.org/dataoecd/55/12/40464014.pdf

- Разработките за кръговата икономика на Европейското бюро по околна среда
- Ръководство за Анализ разходи - ползи на инвестиционни проекти 2014-2020 г., ЕК¹²;

чл.2 33ЛД

чл.2 33ЛД

¹² http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf

Цели и оценка на предметните възможни действия за бъдеще

Цели и оценка на предметните възможни действия за бъдеще

Цели и оценка на предметните възможни действия за бъдеще

Представяне на контекста	Експерт Отпадъци	Описание на политика и законодателство, на ЕС и на страната, по отношение на управление на отпадъците, по отношение на предотвратяване на отпадъците, включително във връзка със Съобщението на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Към кръгова икономика: програма за Европа с нулеви отпадъци. Описание на Институционална рамка по отношение на планирането, предлагането и контрола на дейностите по управление на отпадъците, включително контрол върху потоците отпадъци и тяхното третиране и депониране.	Ден 48-50	Описание на средата
	Чл.2 3ЗЛД	Описание на социално икономически тенденции, демографска динамика и прогноза, национален и областен БВП на човек от населението, растеж, разполагам доход Демографски прогнози, норма на натрупване, количество и състав на отпадъците, образувани, третирани и депонирани количества, прогнози.	Резултати от анализ на законодателството и стратегическите документи	
Описание на целите и определяне на нивото на изпълнение	Експерт и Отпадъци	Оценка на сегашните цели, показатели и определяне на бъдещите цели и показатели ; Нагласи на заинтересованите страни по отношение на предотвратяването;	Данни от НСИ и ИАОС	Резюме на мерките

Задачи

Отговорни
експерти

Застъпващи на експерти

Ресурси за Начало и Резултат

изпълнение
информация,
документи,
технически
ресурси
оборудване
и др.)

Идентифициране на необходимост от действия за предотвратяване на отпадъците – екологични, икономически и социални ползи;

Описание на мерките по програмата

Експерт по Отпадъци

Резултати от анализ на стратегии

Описание на мерките

Ден 52

Сравнение на вариантите по технически, екологични, финансови и икономически параметри

Експерт по Финансис

Данни от НСИ

Ден 53

Анализ на изпълнимост и устойчивост

Анализ на алтернативите

Критерии за оценка - екологични, технически, финансови и икономически, оценяват се допълнителните разходи, както и страничните ефекти за околната среда на всеки от разглежданите варианти

Резултати от проучванията

Резултати от SWOT анализ

Добри практики и доклади за технологични решения

чл.2
33ЛД

Финансов анализ

Ден 54

НПУО

Период на анализ (референтен период) – лимитиран от срока на националния план за управление на отпадъците.

Експерт Финансист

Excel

Резултати от проучване

Определяне на финансовите разходи и приходи с и без промяна в политиката.

чл.2 33ЛД

Определяне на нетния финансов резултат от допълнителните финансови разходи и ползи, свързани с прилагане на препоръчвания вариант за бъдещо развитие на политиката, спрямо финансовите разходи и ползи при запазване на съществуващата политика по предотвратяване на отпадъци; източници на финансиране.

Оценка на незаарните ползи за околната среда в резултат от промяна на политиката:

- намаляване на емисиите на парникови газове
- подобрена ефективност на ресурсите от спестяване на енергия и намалена употреба на материалите, както и на въздействието върху околната среда от добива и използването на природните ресурси

Икономически анализ
Ден 55-56

Експерт Финансист

Задачи	Отговорни експерти	Задължения на експерта	Ресурси за изпълнение (информация, документи, технически ресурси и др.)	Начало и край на задачата	Резултат
--------	-----------------------	------------------------	---	---------------------------------	----------

• подобрени условия за общественото здраве в резултат от намаляване на производството на опасни отпадъци
 Определяне на икономическата нетна настояща стойност и възвръщаемост въз основа на сконтиране, с прилагане на социалния сконтов процент (5%)

Ден 57-
ден 58

Обобщаване на резултатите от дейности 4.1, 4.2., 4.3., 4.4.

Ръководител

Събиране на резултатите от изпълнените дейности

Обобщаване на данните
 33 ЛД
 2
 45
 Подготовка на доклад

Подготовка на резюме

Ден 48-
ден 60

Подробен доклад съществуващата ситуация предложение за бъдещите на политиката; предотвратяване на отпад.

В резултат от изпълнение на дейност 4 Разработване на подробен доклад за съществуващата ситуация и предложение за бъдещо развитие на политиката по предотвратяване на отпадъци, Консултантът ще представи препоръки за избор на най-подходящия за страната вариант за развитие в контекста на предотвратяване на отпадъците и оценка на влиянието / тежестта върху населението, бизнеса и държавата. При необходимост ще бъде предвидена схема за провеждането на консултации със съответните заинтересовани страни, държавната администрация, местните власти и обществеността. На база на избрания вариант, Изпълнителят ще премине към изпълнението на дейностите в рамките на Етап II.

Етап II Изготвяне на формуляри за докладване и система на събиране на информацията за проследяване изпълнение на мерките за предотвратяване образуването на отпадъците.

В рамките на втория етап от изпълнение на поръчката ще бъде разработена цялостна система за мониторинг.

5. Изготвяне на обобщен формат за докладване от всички отговорни институции поотделно.

В рамките на тази дейност Консултантът ще разработи подробен модел за отчитане на индикаторите по всяка от мерките. Той ще включва полета за попълване на крайните резултати от отчитането на всяка от отговорните институции, както и полета за изчисляване на текущия напредък спрямо планирания. Моделът ще бъде разработен в Excel, като освен конкретните данни, ще бъдат включени полета с условно форматиране, така че след попълване на данните, възложителят да добива информация за това коя мярка се изпълнява в срок и коя изостава. Полетата ще бъдат с различен цвят, така че там където има забавяне да свети в жълто например, мерките които не са стартирали да светят в червено, а тези, които се изпълняват в срок, да са в зелено. По този начин Възложителят ще има възможност за навременна реакция в резултат от мониторинга.

За изпълнението на тази дейност, Консултантът ще използва Плана за действие към ППО. Обобщеният формат ще включва не само сроковете, но и количествените данни за индикаторите, там където е приложимо. Освен данни от годишно докладване, обобщеният формат ще включва данни с натрупване.

Дейност 5. Изготвяне на обобщен формат за докладване от всички отговорни институции по отношение

Задачи	Отговорни експерти	Задължения на експерта	Ресурси за изпълнение (информация, документи, технически ресурси /оборудване/ и др.)	Начало и край на задачата	Резултат
Подготовка на обобщена форма за докладване.	Експерт Отпадъци	Подготовка на формат на таблица в Excel Нанасяне на всички планирани мерки	Програма за предотвратяване на отпадъците План за действие към ППО План за мониторинг Excel	Ден 61 – Ден 71	Обобщена форма за докладване по всички мерки
Нанасяне на основните параметри за мониторинг.	Експерт Отпадъци	Попълване на предмет на мониторинга и отговорни институции Попълване на целеви стойности и мерни единици	План за действие към ППО План за мониторинг Excel чл.2 ЗЗЛД	Ден 72-75	Попълнени параметри за мониторинг
Добавяне на полета за проследяване на напредъка и индикаторите за резултат.	Експерт Финансист	Добавяне на отделни колони за данни от докладване и за проследяване на напредъка, за стойности на индикаторите за резултат и на целеви стойности Попълване на полетата с формули за сравняване на реалния с	План за действие към ППО План за мониторинг Excel Добри практики	Ден 76 – Ден 86	Обобщен формат за докладване

чл.2 ЗЗЛД

планирания
резултат

Нанасяне на
формули за
изчисляване
на напредъка
в %

6. Изготвяне на формуляри за всички отговорни институции и заинтересовани лица.

С цел попълване на обобщения формат за докладване, всяка от институциите ще трябва да попълва формуляр за докладване. В тази част от изпълнението на поръчката Консултантът ще разработи индивидуален формуляр, съобразен с обхвата на конкретната мярка, вида на индикатора, целта и предмета на мониторинг и инструментите за мониторинг. Идеята е Възложителят да има възможност след получаване на доклада да разполага с готови данни за попълване на обобщения формат за докладване в частта, съответстваща на всяка институция. За осигуряване на лесно използване на данните, всяка точка от формуляра ще бъде означена с идентичен номер от обобщения формуляр за докладване. Това ще осигури възможност за бързо пренасяне на данните от индивидуалните формуляри в обобщения доклад.

Освен формулярите за докладване от институциите, ще бъдат разработени формуляри за събиране на информация от заинтересованите лица, които ще включват задължителните елементи на информацията, която следва да бъде отчетена. Така например, ще бъдат изготвени общи въпроси за включване в анкетните проучвания със заинтересованите страни, които в бъдеще да бъдат детайлизирани от изпълнителя на социологическите проучвания.

чл.2 33ЛД

чл.2 33ЛД

Задачи	Отговорни експерти	Задължения на експерта	Ресурси за изпълнение (информация, документи, технически ресурси /оборудване/ и др.)	Начало и край на задачата	Резултат
Подготовка на основните компоненти на всеки от формулярите	Експерт Отпадъци	<p>Нанасяне на имената и номерата на колоните с данни от отговорните институции и заинтересовани страни</p> <p>Подготовка на таблици за попълване на данните</p> <p>Подготовка на общи въпроси за анкетиране на заинтересовани страни</p>	<p>Обобщен формат за докладване</p> <p>Word</p> <p>Excel</p>	Ден 87- Ден 95	<p>Модел на формуляр или рамка на въпросник за всяка отговорна институция и заинтересована страна</p>
Консултации и съгласуване на формулярите	Ръководител	<p>Изпращане за консултация и съгласуване на формите на докладване с отговорните институции</p> <p>Изпращане за съгласуване на общите въпроси с Възложителя</p> <p>Обобщаване на коментарите от съгласуването</p>	<p>Електронна поща</p> <p>Word</p> <p>Excel</p>	Ден 96 – Ден 116	<p>Съгласувани формуляри за докладване</p>

Дейност 6

Дейност 6. Изготвяне на формуляри за оценка отговорни институции и заинтересовани страни

←

4

Разработване на подробни формуляри за докладване	Експерт Отпадъци	Отразяване на коментарите на отговорните институции и Възложителя	Обобщен формат за докладване	Ден 116 – ден 140	Разработени формуляри за докладване
		Разработване в детайли на всички форми	Резултати от съгласуване		
			Word		
			Excel		

7. Изготвяне на предложение за система на събиране на информацията за проследяване изпълнение на мерките за предотвратяване образуването на отпадъците.

Годишните доклади са един от ключовите елементи на наблюдението на програмата. Всички годишни доклади трябва да включват информация за изпълнението на програмата и нейните цели. Те трябва да включват освен информация за финансовото изражение на изпълнението, и:

- кумулативни данни за индикаторите за резултат от изпълнените мерки през предходните години;
- проблеми при изпълнението на програмата, включително изпълнението на целеви стойности;
- стойности на индикаторите за резултат, които обхващат приноса на програмата и на други фактори; свързани са с всички целеви групи;
- данни от оценки, проведени през предходната година;
- напредък по изпълнението на целите на програмата;
- принос на програмата за промяна в индикаторите за резултат, при налични данни от оценки.

чл.2 3ЗЛД

Последващата оценка на програмата следва да включва информация за приноса на програмата за постигане на стратегически цели на ЕС в областта на предотвратяване на отпадъците и кръговата икономика.

С цел осигуряване на данни за докладване и оценка, Консултантът ще разработи система за събиране на информация за проследяване изпълнение на мерките за предотвратяване образуването на отпадъците. Системата ще включва план за

чл.2
3ЗЛД

мониторинг, инструменти за събиране на информация, разработените по предходните две дейности формуляри и обобщен формат за докладване, както и указания за работа с тях.

чл.2
33ЛД

чл.2 33ЛД

Задачи	Отговорни експерти	Задължения на експерта	Ресурси за изпълнение (информация, документи, технически ресурси, оборудване и др.)	Начало и край на работата	Резултат
--------	--------------------	------------------------	---	---------------------------	----------

Разработване на указания за докладване към всички отговорни институции и Възложителя

Експерт Отпадъци

Подготовка на подробни указания за вида на данните, които следва да бъдат попълнени във всяко от полетата на формуляра за докладване от всяка институция, включително натрупване на данните и периода на докладване.

Обобщен формат за докладване

141-155

Указания за прилагане на система за събиране на данни към отговорните институции и Възложителя

Разработване на указания за обобщаване на данните от докладите от Възложителя

Експерт Отпадъци

Подготовка на подробни указания за вида на данните, които следва да бъдат попълнени във всяко от полетата на обобщения формат за докладване от всяка институция, включително натрупване на данните и периода на докладване

Обобщен формат за докладване

156-165

Указания за обобщаване на данни към Възложителя

Разработване на указания за подготовка на годишен доклад от Възложителя

Експерт Отпадъци

Разработване на примерен формат и съдържание годишен доклад

Наръчници мониторинг докладване¹³

166-175

Указания за докладване към Възложителя

Целта на настоящия документ е да се установи съвместно с заинтересованите страни необходимите данни за разработване на указанията за докладване на данните от докладите от Възложителя.

¹³ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/wd_2014_en.pdf

Задачи	Отговорни експерти	Защитените на експерти	Ресурси за изпълнение (информация, комуникация, технически ресурси, оборудване и др.)	Начало и край на дейността	Резултат
--------	--------------------	------------------------	---	----------------------------	----------

Разработване на план-график за проследяване на изпълнението на Програмата за предотвратяване на отпадъците с конкретни дейности, срокове, отговорни експерти и резултати	Ръководител	Подготовка на списък с всички данни, които трябва да бъдат събрани и срокове за това, включително провеждане на анкетни проучвания с целеви групи	Добри практики	от 141-155	План-график за събиране на данни и мониторинг на програмата
Разработване на указани за попълване на доклада					
Разработване на списък с мерки за ревизиране на програмата при установяване на проблеми в изпълнението	Ръководител	Подготовка на списък с отговорни лица и данни за контакт в случай на забавяне или сгрешена форма на докладване	Наръчници за мониторинг и оценка Добри практики	за	План за оценка на програмата
Разработване на план за оценка на програмата	Ръководител	Чл.2 33ЛД	Наръчници за мониторинг и оценка	за 156-180	План за оценка на програмата

2. Допълнителни дейности в рамките на Етап I и II

Допълнителна дейност 3.1. Анализ на причинно-следствени връзки.

Анализът на причинно-следствените връзки е много близък до описания анализ на логиката на интервенция. Целта е чрез стрелки и блокове да се представят действията в изпълнение на програмата за предотвратяване на отпадъците и техните последствия. Ще бъде приложен инструментът „Диаграма на Ишикава“, при която се получават диаграми тип „рибена кост“. Всеки идентифициран проблем/резултат ще бъде представен в дясната или лявата част на графиката и посредством стрелки и взаимовръзки ще бъдат проследени причинно-следствените връзки. Изпълнението му ще позволи да бъдат идентифицирани причините за наблюдаваните проблеми, които ще бъдат използвани за дейност 4.2. Анализ на целите, проблемите и решенията.

Задачи	Отговорни експерти	Задължения на експерта	Ресурси за изпълнение (информация, документи, технически ресурси, оборудване, и др.)	Начало и край на задачата	Резултат
Извеждане на установените проблеми и предизвикателства	Експерт Отпадъци	Анализ на данни за мерките с ниска ефективност	Данни от проучване	Ден 49 – 50	Списък с проблеми
Извеждане на причините за наблюдаваните проблеми	Експерт Отпадъци	Идентифициране на връзки между чл.2 ЗЗЛД	Данни от проучване	Ден 51	Списък с причини за проблемите
Оформяне на диаграма на Ишикава	Експерт Отпадъци	нанасяне на данни в диаграмата	Методология Данни от предходните две стъпки	Ден 52	Диаграма на Ишикава

Допълнителна дейност 4.5. Изпълнение на стъпки 2 до 10 при необходимост по отношение на идентифицираните възможности за допълнителни инициативи (без Стъпка 4, Стъпка 6, Стъпка 7 и 8b включени в дейност 4.4. и дейности 5 и 6).

Изпълнението на Дейност 4.3 „Идентифициране на възможности за насърчаване и въвеждане на допълнителни инструменти и инициативи“ представлява Стъпка 2а, чл.2 ЗЗЛД

„Определяне на програмни опции за постигане на генералните цели“. Явно от предложената методология, всички нови инициативи следва да бъдат подложени на анализ, съответстващ на фазата на Планиране и Изпълнение.

Предвид това, че някои от стъпките попадат в обхвата на дейностите, предвидени от Възложителя, Консултантът предлага да изпълни необхванатите от заданието дейности, а именно:

Основен компонент	Стъпка	Описание
Планиране	2. Програми и политики	а. Определяне на програмни (в т.ч. технологични и политически) опции за постигане на генералните цели.
		б. Оценка на програмата по отношение на стъпки 3–8 от рамката. Детайлна оценка, в т.ч. оптимизационен анализ или симулационен анализ, според необходимостта.
	3. Изисквания	а. Идентифициране и/или определяне на приложими нормативни изисквания.
		б. Идентифициране и/или определяне на други приложими изисквания (напр. институционални)
	5. Отговорности	Определяне на роли и отговорности на управляващите системата, персонал и заинтересовани страни.
	8. Мониторинг / измерване	а. Идентифициране и определяне на индикатори за изпълнение, които са измерими и съвместими на цялостния обхват на системата и целите; включване на екологични, финансови, регулаторни, социални опасения и тези на заинтересованите страни (идентифицирани по време на предишните стъпки за планиране)
9. Избор на програма/ политика	Избор на най-добрия вариант на програма на база резултатите от предходните стъпки.	

Основен компонент	Стъпка	Описание
Изпълнение	10. Цели	<p>a. Идентифициране на специфични цели на база индикаторите, определени в Стъпка 8.</p> <p>b. Определяне на средствата за постигане на целите и срок за това.</p>

Изпълнението на част от дейностите по планиране ще предпази Възложителя от необосновано решение за промяна в Програмата за предотвратяване на отпадъците, като по този начин гарантира нейната осъществимост.

чл.2 33ЛД

чл.2 33ЛД

Задати

Отговорни експерти

Задължения на експерта

Ресурси за изпълнение (информация, документи, технически ресурси (оборудване и др.)

Няколко и Резултат

край на задачите

Допълнителна дейност 4.5. Изпълнение на стъпки 2 до 14 по отношение на идентифициране на възможности за допълнително финансиране (без стъпка 4, стъпка 6, стъпка 7 и 8b)

Идентифициране на приложими към новите мерки нормативни изисквания	Експерт Юрист	Съпоставяне на идентифицираните възможности с текущото състояние на законодателството	Резултати от дейност 4.1. и 4.3.	Ден 46	Приложими нормативни изисквания към новите възможности
Идентифициране на приложими към новите мерки институционални изисквания	Експерт Отпадъци	Съпоставяне на идентифицираните възможности с текущото състояние на институционалната среда	Резултати от анализ на стратегически документи по дейност 4.1. и 4.3	Ден 46	Приложими институционални изисквания към новите възможности
Определяне на роли и отговорности	Експерт Отпадъци	Определяне на роли и отговорности на управляващите, отговорните институции и заинтересованите страни	Идентифицирани възможности в рамките на дейност 4.3.	Ден 47	Списък на отговорните лица и техните роли
Идентифициране и определяне на индикатори за изпълнение	Експерт Отпадъци	Оценка на възможните индикатори за измеримост и съвместимост	Методология за SMART анализ	Ден 48	Списък с индикатори
Избор на най-добрия вариант на програма на база резултатите от предходните стъпки	Експерт Отпадъци	Преглед на резултатите от всички предходни дейности и решение за най-добър вариант	Резултати от предходни дейности	Ден 58	Избран вариант

Задължи

Отговорни експерти

Задължения на експерта

Ресурси за Начало и Резултат
изпълнение край на
(информация, задачите
документи, технически
ресурси, оборудване и
др.)

Допълнителна област 4.5

Идентифициране на специфични цели на база индикаторите	Експерт Отпадъци	Дефиниране на специфични цели на база избора на вариант	Логика интервенция на програмата по 4.1.	на Ден 59	Списък специфични цели на
Определяне на средствата за постигане на целите и срок за това	Експерт Отпадъци	Идентифициране на конкретни мерки за постигане на специфичните цели	Резултат от предходната стъпка	от Ден 59	Допълнение към план за действие към ППО

чл.2 33ЛД

чл.2 33ЛД

Забележка:

Участникът, подписвайки приложения образец, декларира обстоятелствата по буква по точка I-VI в съответствие с Техническата спецификация и изискванията на Възложителя. Относно частта по точка VII, Техническото предложение на участниците трябва да съдържа и трябва да включва минимум:

А) описание на предлагания подход и методология за изпълнение на поръчката;

Б) описание на организацията за изпълнението на поръчката;

В) експертите, които ще изпълняват/отговарят за поръчката, а именно:

- Ръководител екип;
- Експерт Отпадъци;
- Експерт Юрист и
- Експерт Финансист..

Към Техническото предложение задължително се прилагат автобиографии (CV) по образец – Приложение № 4А на експертите, които ще изпълняват/отговарят за поръчката. В автобиографията се посочва професионален опит и се декларира разположението на експерта за изпълнение на поръчката и се прилагат доказателства за професионалния опит на експерта в съответствие с т. VII. КРИТЕРИЙ ЗА ВЪЗЛАГАНЕ. РАЗГЛЕЖДАНЕ, ОЦЕНКА И КЛАСИРАНЕ НА ОФЕРТИТЕ от Техническите спецификации. Доказателствата могат да включват копия от сертификати, референции от работодатели/възложители и други подходящи документи, доказващи професионалния опит на експерта.

Техническото предложение следва да бъде подписано от лицето, което самостоятелно представлява съответния стопански субект или от надлежно упълномощено от него лице с нотариално заверено пълномощно.

Известна ми е отговорността по чл. 313 от Наказателния кодекс.

чл.2

ЗЗЛД

чл.2

ЗЗЛД

Приложение:

1. Попълнени Приложение № 4А – образец с приложени доказателства.
2. Документ за упълномощаване (ако е приложимо).

Дата	14.08.2018
Име и фамилия	Иво Ганчев
Подпис на лицето (и печат) (законен представител на участника или от надлежно упълномощено лице)	чл.2 ЗЗЛД

БИМ КОНСУЛТИ

БИМ CONSULTING

чл.2

ЗЗЛД

